

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2010-1-361 (Soruşturma)

Karar Sayısı : 12-24/711-199

Karar Tarihi : 03.05.2012

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI

Üyeler : Prof. Dr. Metin TOPRAK, Doç. Dr. Mustafa ATEŞ,
İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY,
Dr. Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR.

B. RAPORTÖRLER: İsmail Yücel ARDIÇ, Çiğdem TUNÇEL, Mehmet Mete BAŞBUĞ

C. ŞİKÂYET EDEN : İhbar

D. HAKKINDA SORUŞTURMA YAPILANLAR:

- Alkim Alkali Kimya A.Ş ve Sodaş Sodyum Sanayi A.Ş. Ekonomik Bütünlüğü
Vekili: Prof. Dr. Ercüment ERDEM,
Vali Konağı Cad. No:21/1 Nişantaşı 34367 İstanbul
- Otuzbir Kimya ve Sanayi Türk Ltd. Şti.
Temsilcisi: Prof. Dr. Arif ESİN
Maçka Cad. Narmanlı Palas No:24/21 Teşvikiye Şişli 34365 İstanbul

(1) **E. DOSYA KONUSU:**

- Sodaş Sodyum Sanayi A.Ş. ve Otuzbir Kimya ve San. Türk Ltd. Şti.'nin aralarında anlaşarak pudra sodyum sülfat ile kristal sodyum sülfatın fiyatını belirledikleri ve müşteri paylaşımına gittikleri iddiası;
- Alkim Alkali Kimya A.Ş., Sodaş Sodyum Sanayi A.Ş ve Otuzbir Kimya ve Sanayi Türk Ltd. Şti.'nin aralarında anlaşarak ham tuz fiyatını belirledikleri iddiası.

(2) **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** İhbar başvurusunda özetle; sodyum sülfat üreticileri olan Otuzbir Kimya ve Sanayi Türk Ltd. Şti. (OKS) ve Sodaş Sodyum Sanayi A.Ş.'nin (SODAŞ) aralarında anlaşarak sodyum sülfat fiyatını belirledikleri ve müşteri paylaştıkları iddia edilmiştir.

(3) **G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 26.10.2010 tarih ve 8165 sayı ile giren ihbar üzerine hazırlanan 31.03.2011 tarih ve 2010-1-36/İİ-11-267.İYA sayılı İlk İnceleme Raporu, Kurulun 07.04.2011 tarihli toplantısında görüşülmüş ve 11-22/404-M sayı ile dosya konusu iddialara yönelik olarak önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.

(4) Önaraştırma sonucunda hazırlanan 17.05.2011 tarih ve 2010-1-361/ÖA-11-267.İYA sayılı Önaraştırma Raporu, 26.05.2011 tarih ve 11-32/651-M sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır. Bu çerçevede, sodyum sülfat pazarında fiyat anlaşması ve müşteri paylaşımı yaparak 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesini ihlal edip etmediklerinin tespiti amacıyla SODAŞ ve OKS hakkında aynı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına karar verilmiştir.

12-24/711-199

- (5) Kurulun soruşturmaya başlanması kararı, 08.06.2011 tarihli ve 3526, 3527 sayılı yazılar ile anılan teşebbüslere bildirilerek, ilk yazılı savunmalarını veya varsa pişmanlık başvurularını 30 gün içerisinde göndermeleri istenmiştir. OKS'nin ilk yazılı savunması 30.06.2011 tarihinde 4801 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir. SODAŞ ise 06.07.2011 tarihinde Kuruma pişmanlık başvurusunda bulunmuştur. SODAŞ tarafından yapılan pişmanlık başvurusu Kurulun 17.08.2011 tarih, 11-45/1073-MP sayı ve 25.08.2011 tarih, 11-46/1154-MP sayılı kararları ile kabul edilmiştir.
- (6) Soruşturma Heyeti'nin görüş ve tespitlerini içeren 25.11.2011 tarih ve SR/11/09 sayılı Soruşturma Raporu, 25.11.2011 tarihinde ilgili teşebbüslere ve kişilere tebliğ edilmiştir.
- (7) Yanı sıra Kurul, 05.10.2011 tarih ve 11-51/1296-M sayılı karar ile ham tuz pazarında yürütülen önaraştırma sonucunda, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal edip etmediklerinin belirlenmesi amacıyla Alkim Alkali Kimya A.Ş. (ALKİM), SODAŞ ve OKS hakkında soruşturma açılmasına 21.12.2011 tarih ve 11-62/1647-M sayı ile karar vermiş ve ham tuz pazarındaki faaliyetlere yönelik bu soruşturmanın da sodyum sülfat pazarında yürütülen soruşturma ile birleştirilmesine karar vermiştir.
- (8) Söz konusu Karar, 29.12.2011 tarih ve 7139, 7140 ve 7141 sayılı yazılar ile taraflara tebliğ edilmiş ve taraflardan 11-32/651-M sayılı Sodyum Sülfat Soruşturması'nın geldiği süreç de göz önünde bulundurularak, 4054 sayılı Kanun'un 45. maddesi kapsamında ikinci yazılı savunmaları istenmiştir.
- (9) OKS'nin ikinci yazılı savunması 25.01.2012 tarih ve 749 sayı, SODAŞ'ın 26.12.2011 tarih ve 8838 sayı ile Kurum kayıtlarına girmiştir.
- (10) Soruşturma raporu ile haklarında idari para cezası talep edilen kişilerden SODAŞ Genel Müdürü Serdar SALANCI ve SODAŞ İç Satışlar Sorumlusu Mustafa ÖZDEMİR'in yazılı savunmaları ise 27.12.2011 tarihinde sırasıyla 8857 ve 8856 sayılarla, OKS Müdürü Halit KUNTER'in savunması ise 24.01.2012 tarih ve 722 sayı ile Kurum kayıtlarına girmiştir. OKS Pazarlama Sorumlusu Gönül BORAN ise yazılı savunma yapmayacağını bildirmiştir.
- (11) 21.12.2011 tarih ve 11-62/1647-M sayılı karar ile ham tuz pazarında açılan soruşturma üzerine ALKİM ve SODAŞ ekonomik bütünlüğü, 09.01.2012 tarihinde Kuruma ham tuz pazarına ilişkin olarak da pişmanlık başvurusunda bulunmuştur. Söz konusu başvuru Kurulun 02.02.2012 tarih ve 12-04/153-MP sayılı kararı ile Kartellerin Ortaya Çıkarılması Amacıyla Aktif İşbirliği Yapılmasına Dair Yönetmelik (Pişmanlık Yönetmeliği)'in 5. maddesi kapsamında kabul edilmiştir.
- (12) 4054 sayılı Kanun'un 45. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca düzenlenen ek yazılı görüş 15.02.2012 tarih ve 2010-1-361/EG sayılı Ek Yazılı Görüş, 4054 sayılı Kanun'un 45. maddesi gereğince 15.02.2012 tarih ve 970, 971, 972 sayılı yazılarla taraflara tebliğ edilerek varsa bu görüşe karşı savunmaları istenmiştir.
- (13) Tarafların üçüncü yazılı savunmaları 06.03.2012, 14.03.2012, 16.03.2012 ve 13.04.2012 tarihlerinde Kurum kayıtlarına intikal etmiş olup, soruşturma safhası 13.04.2012 tarihi itibarıyla sona ermiştir.
- (14) Rekabet Kurulu 03.05.2012 tarihli toplantısında, 12-24/711-199 sayı ile nihai kararını vermiş ve karar 16.05.2012 tarihinde taraflara tefhim edilmiştir.
- (15) **H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ:** Yapılan inceleme ve değerlendirmeler sonucunda soruşturma raporunda ve ek yazılı görüşte;
- Sodyum sülfat pazarı açısından SODAŞ ve OKS'nin 2005 yılının Eylül ayından 2011 yılının Nisan ayına kadar olan dönemde fiyat tespit etmek ve müşteri paylaşmak suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettikleri ve aynı Kanun'un 16. maddesi uyarınca idari para cezasına hükmedilmesi gerektiği;

12-24/711-199

- Söz konusu teşebbüslerin yöneticilerinden SODAŞ Genel Müdürü Serdar SALANCI ve OKS Müdürü Halit KUNTER'in ihlalde belirleyici etkilerinin bulunduğu gerekçesiyle 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesi uyarınca idari para cezasına hükmedilmesi gerektiği;

- Ham tuz pazarı açısından ALKİM – SODAŞ Grubu ile OKS'nin 15.12.2010 tarihinden itibaren aralarında anlaşarak ham tuz fiyatını tespit etmeleri nedeniyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettikleri gerekçesiyle haklarında Kanun'un 16. maddesi uyarınca idari para cezasına hükmedilmesi gerektiği,

ifade edilmiştir.

- (16) Bununla birlikte raportörlerden İsmail Yücel ARDIÇ ve Çiğdem TUNÇEL, SODAŞ İç Satış Sorumlusu Mustafa ÖZDEMİR ve OKS Pazarlama Sorumlusu Gönül BORAN'ın iş yaşamının olağan akışı içinde yöneticilerinden aldıkları emirleri uyguladıkları gerekçesiyle ihlalde belirleyici etkilerinin olmadığını ifade etmiş; raportörlerden Mehmet Mete BAŞBUĞ ise söz konusu kişilerin müşteri paylaşımına ilişkin belgelerde yer aldıkları, bu nedenle ihlalde belirleyici etkilerinin olduğu ve haklarında 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesi uyarınca idari para cezasına hükmedilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

I. YAPILAN İNCELEMELER

I.1. İncelemeye Konu Teşebbüsler

I.1.1. Otuzbir Kimya ve Sanayi Türk Ltd. Şti.

- (17) 1954 yılında sodyum sülfür üretimi ile faaliyetine başlayan OKS, 1985 yılında sodyum sülfat üretimine yönelmiş ve tuz üretiminin özel sektöre açılmasıyla birlikte sodyum klorür üretimine de başlamıştır.
- (18) Şirketin hissedarlık yapısı aşağıdaki gibidir:

Tablo 1: OKS'nin Hissedarlık Yapısı

Hisse Sahibi	Hisse Oranı (%)
Sevim OTUZBİR	(.....)
Afet ÜNLÜ	(.....)
Ayşe Melike KUNTER	(.....)
Şebnem OTUZBİR	(.....)
Eşref Can OTUZBİR	(.....)
Hatice Behin OTUZBİR	(.....)
Toplam	100,00

- (19) Şirket müdürlüğünü Halit KUNTER ve Afet ÜNLÜ birlikte yürütmektedir.
- (20) Üretim tesisleri Denizli ilinin Çardak ilçesinde bulunan şirketin kapasite ve üretim rakamları aşağıdaki gibidir:

Tablo 2: OKS'nin Üretim Kapasiteleri ve Üretimi

Ürün	Üretim Kapasitesi (ton/yıl)	Üretim Miktarı (ton)		
		2008	2009	2010
Ham Kristal Sodyum Sülfat	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Pudra Tip Sodyum Sülfat	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

- (21) OKS'nin 2011 yılı cirosu (.....) TL olarak gerçekleşmiştir.

(22)

(Alkim-Sodaş Grubu)

- (23) 1948 yılında bir şahıs şirketi olarak kurulmuş olan ALKİM, esas olarak uzun süreli imtiyaz hakkını aldığı göllerde ve yer altı madenlerinde sodyum sülfat, sodyum klorür (tuz) ve magnezyumlu bileşiklerin üretimi alanında faaliyet göstermektedir. Hisselerinin %30,18'i halka açık olan ve İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nda işlem gören ALKİM'in hissedarlık yapısı aşağıdaki tabloda gösterilmektedir:

Tablo 3: Alkim'in Hissedarlık Yapısı

Hisse Sahibi	Hisse Oranı (%)
Halka Açık Kısım	(.....)
Arkın KORA	(.....)
Cihat KORA	(.....)
M. Reha KORA	(.....)
A.Haluk KORA	(.....)
Diğer ¹	(.....)
Toplam	100,00

- (24) ALKİM'in Yönetim Kurulu M.Reha Kora, A.Haluk Kora, Ferit Kora, Arkın Kora, Güngör Say, Özay Kora, Tülay Önel, E. Hale Kosif ve Nihat Erkan'dan oluşmaktadır. Şirketin hissedarlık yapısından ve yönetim kurulu üyelerinden anlaşılacağı üzere, ALKİM, Kora Ailesi tarafından kontrol edilmektedir.
- (25) 1974 yılında kurulmuş olan SODAŞ ise, deterjan ve tekstil sektörüne yönelik olarak göl madenciliği ile ilgili kimyasal maddeler üretim ve satışı alanında faaliyet göstermektedir. Halka açık bir anonim şirket statüsünde olan Sodaş'ın hissedarlık yapısına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 4: Sodaş'ın Hissedarlık Yapısı

Hisse Sahibi	Hisse Oranı (%)
Arkın KORA	(.....)
Cihat KORA	(.....)
M. Reha KORA	(.....)
A. Haluk KORA	(.....)
Ferit KORA	(.....)
Diğer ²	(.....)
Toplam	100,00

- (26) SODAŞ Yönetim Kurulu M. Reha Kora, Ferit Kora, Arkın Kora, Özay Kora ve S.Sezgi Üstel'den oluşmaktadır.
- (27) Şirketin hissedarlık yapısından ve yönetim kurulu üyelerinden anlaşılacağı üzere, SODAŞ da ALKİM gibi Kora Ailesi tarafından kontrol edilmektedir.
- (28) Sonuç olarak, Kora Ailesi tarafından kontrol edilen ALKİM ve SODAŞ'ın aynı ekonomik bütünlük içinde buldukları görülmektedir. Bu nedenle yeri geldiğinde ALKİM ve SODAŞ için "Alkim-Sodaş Grubu" ifadesi kullanılacaktır.

¹ Payı %5'in altında olan hisse sahipleri "Diğer" başlığı altında toplulaştırılmıştır.

² Payı %5'in altında olan hisse sahipleri "Diğer" başlığı altında toplulaştırılmıştır.

- (29) Sodyum sülfat, doğada çeşitli mineraller halinde bulunan nötral bir tuzdur. Doğada "Na₂SO₄" formülü ile gösterilen susuz sodyum sülfat veya Glauber Tuzu denilen ve "Na₂SO₄·10H₂O" formülü ile gösterilen kristal sodyum sülfat halinde bulunmaktadır. Bu doğal biçimlerinin yanı sıra bazı kimyasalların üretiminde de yan ürün olarak oluşmakta ve sentetik sodyum sülfat ya da beyazlatılmış sodyum sülfat olarak adlandırılmaktadır.
- (30) Sodyum sülfat, başta deterjan olmak üzere kağıt, cam, tekstil boyama ve çeşitli kimyasal maddelerin üretiminde kullanılmaktadır.
- (31) Sodyum sülfatın en yaygın kullanım alanı deterjan sanayiidir. Sodyum sülfat, toz granül ve katı deterjanların formüllerinde dolgu maddesi olarak bulunmaktadır. Bazı deterjan formüllerinde % 40'a kadar çıkabilmekle birlikte, deterjanlar ortalama olarak %16 civarında sodyum sülfat ihtiva etmektedir. Deterjanın üretiminde kullanılan sodyum sülfat oranı, deterjanın maliyetini ve beyazlatma derecesini etkilemektedir.
- (32) Sodyum sülfat deterjan üretiminin yanı sıra kâğıdın temel hammaddesi olan selüloz üretiminde, cam hamurunun oluşturulmasında hamurun içinde oluşan hava baloncuklarının yok edilmesi amacıyla, tekstil boyamada boyanın kumaşa homojen biçimde geçmesini sağlamak amacıyla kullanılmaktadır. Bu kullanım alanlarına ilaveten, potasyum sülfat, alüminyum sülfat, sodyum silikat, sodyum sülfür gibi çeşitli kimyasal maddelerin üretiminde de sodyum sülfat kullanılmaktadır.
- (33) Sodyum sülfat bu sektörlerin kullanımına farklı biçimlerde sunulabilmektedir. Bunlar, açık saha üretimlerinden elde edilen ham kristal sodyum sülfat³ ve ham hafif tip⁴ sodyum sülfat ile fabrika üretimlerinden elde edilen yıkanmış kristal sodyum sülfat⁵, işlenmiş hafif tip sodyum sülfat, standart tip rafine sodyum sülfat ve granül rafine sodyum sülfattır. Ayrıca yine fabrika üretimi sonucunda elde edilen beyazlatılmış sodyum sülfat da bu kapsamda değerlendirilmektedir.
- (34) Sayılan ürün cinslerinden standart tip rafine sodyum sülfat ile granül ve beyazlatılmış sodyum sülfat, deterjan üreticileri başta olmak üzere otomasyon teknolojisine geçmiş üreticiler tarafından kullanılmakta olup, büyük ölçüde birbirine ikame olabilecek niteliktedir. Akışkanlık özelliğinden dolayı hafif tip sodyum sülfatın da bu sodyum sülfat cinslerine ikame olabileceği düşünülse de bu ürünleri kullanan sektörlerin talep yapısı ve otomasyon sisteminin özellikleri göz önünde bulundurulduğunda, bu ürünlerin birbirinin yerine kullanılamayacağı anlaşılmaktadır.
- (35) Daha ziyade tekstil sektöründe kullanılan kristal sodyum sülfat ise yukarıda da yer verildiği üzere ham ya da yıkanmış olarak kullanıma sunulmaktadır. Bu ürünler gerek fiziksel gerek kimyasal özellikleri bakımından birbiriyle benzeşmekte ve büyük ölçüde birbirinin ikamesi olarak kullanılmaktadır. Ancak akışkan olmamaları nedeniyle gerek ham gerekse yıkanmış sodyum sülfatın otomasyona geçmiş üreticiler tarafından kullanılmasının mümkün olmadığı anlaşılmaktadır. Bir başka deyişle, rafine sodyum sülfat ile kristal sodyum sülfat arasında ikame edilebilirlikten bahsetmek mümkün değildir.
- (36) Türkiye'de dört sodyum sülfat üreticisi faaliyet göstermektedir. Bunlar, doğal sodyum sülfat üreten ALKİM, SODAŞ ve OKS ile sentetik sodyum sülfat üretimi gerçekleştiren Soda

³ Ham kristal sodyum sülfat "ağır tip" ya da "tüvenan" olarak da adlandırılabilir.

⁴ Güneş malı sodyum sülfat ya da pudra olarak da tabir edilmektedir.

⁵ Yıkanmış kristal sodyum sülfat "rafine kristal" ya da "işlenmiş kristal" olarak da adlandırılmaktadır.

12-24/711-199

Sanayi A.Ş. (SODA SANAYİ)'dir⁶. Bununla birlikte, sodyum sülfat ithalatının önünde bir engel bulunmamakta, sodyum sülfat kullanan sanayiciler tarafından ithalat gerçekleştirilebilmektedir. Ayrıca, Türkiye'den yurt dışına sodyum sülfat satışı da yapılmaktadır.

- (37) Adı geçen teşebbüslerin 2008-2009-2010 yıllarında ürün türlerine göre üretimleri aşağıdaki tabloda gösterildiği şekilde gerçekleşmiştir:

Tablo 5: Teşebbüslerin Üretim Miktarları (Ton)

ÜRÜN	ALKİM			SODAŞ			OKS			SODA SANAYİ		
	2008	2009	2010	2008	2009	2010	2008	2009	2010	2008	2009	2010
Standart Tip Rafine	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)						
Granül Rafine	(.....)	(.....)	(.....)									
Hafif Tip	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)			
İşlenmiş Hafif				(.....)	(.....)	(.....)						
Ham Kristal				(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)			
Yıkanmış Kristal				(.....)	(.....)	(.....)						
Beyazlatılmış										(.....)	(.....)	(.....)

- (38) Teşebbüslerin 2008-2009-2010 yıllarında ürün cinslerine göre satışları aşağıdaki tabloda gösterildiği şekilde gerçekleşmiştir:

Tablo 6: Teşebbüslerin Satış Miktarları (Ton)

ÜRÜN CINSİ	ALKİM			SODAŞ			OKS			SODA SANAYİ		
	2008	2009	2010	2008	2009	2010	2008	2009	2010	2008	2009	2010
Standart Tip Rafine	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)						
Granül Rafine												
Hafif Tip	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)			
Ham Kristal					(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)			
Yıkanmış Kristal				(.....)	(.....)	(.....)						
Beyazlatılmış										(.....)	(.....)	(.....)

- (39) Aynı yıllarda gerçekleşen ithalat ve ihracat rakamlarına aşağıdaki tabloda yer verilmektedir:

Tablo 7: 2008-2009-2010 Yılları Sodyum Sülfat İthalat İhracat Rakamları (Ton)

⁶ Soda Sanayi, Şişecam Kimyasallar Grubu bünyesinde yer alan ve soda ürünleri ve krom kimyasalları alanında faaliyet gösteren bir şirkettir. Şirket hisselerinin %70,76'sı Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş.'ye, %14,24'ü Anadolu Cam Sanayi A.Ş.'ye, %0,04'ü Camiş Madencilik A.Ş.'ye, geri kalan yaklaşık %15 oranındaki kısım ise topluluk dışı yatırımcılara aittir. Şirket, 2008 yılının Haziran ayında hayata geçirdiği sodyum sülfat beyazlatma projesi ile birlikte bir yan ürünü olan sodyum sülfatın beyazlatılması yoluyla elde edilen sentetik sodyum sülfatı da ekonomiye kazandırmaktadır. Soda Sanayi'nin sodyum sülfat üretim kapasitesi 2008 yılında 27.500 ton, 2009 ve 2010 yıllarında 55.000 tondur.

12-24/711-199

YIL	İHRACAT		İTHALAT	
	Miktar	Tutar (TL)	Miktar	Tutar (TL)
2008	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
2009	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
2010	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

- (40) Bu tablodaki rakamlardan, Türkiye'deki sodyum sülfat üretiminin yaklaşık %10'u kadar ithalat gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır.

I.2.1.2. Ham Tuza İlişkin Genel Bilgi

- (41) Ham tuz, çeşitli kaynaklardan elde edildikten sonra, çeşitli tuz üreticisi şirketler tarafından işlenmektedir. Tuz üreticileri tarafından işlenen tuz daha sonra başta gıda, tekstil ve kimya olmak üzere çeşitli sanayi kollarında girdi olarak kullanılmak üzere satılmaktadır.
- (42) Türkiye'de ham tuz üretiminin üç yerli kaynağı bulunmaktadır: Tuz Gölü çevresinde yer alan göl tuzları, deniz tuzları ve kaya tuzları. Kaya tuzlarının maliyetinin yüksek olması nedeniyle üretimi son derece sınırlıdır. Ülkemizdeki ham tuz üretiminin önemli bir bölümü Tuz Gölü çevresindeki tuzlardan sağlanmaktadır. Bölgede hizmet veren tuzlar Kaldırım, Kayacık ve Yavşan tuzlarıdır.
- (43) Göl tuzu hava koşullarına göre ağırlıklı olarak Temmuz - Ekim dönemi olmak üzere, sadece belli aylarda üretimi yapılabilen bir üründür. Göl, denizve kaya tuzlarında üretim maliyetleri önemli ölçüde farklılaşmaktadır. Göl tuzlarında tuz oluşumu iklim koşullarının etkisiyle kendiliğinden gerçekleşmekte ve tuzun toplanması işlemi makineler aracılığıyla düşük maliyetle gerçekleştirilebilmektedir. Buna karşılık kaya tuzlarında üretimin emek yoğun gerçekleştiriliyor olması, üretim maliyetinin göl tuzlarına nazaran yedi kat, deniz tuzlarına nazaran dört kat daha fazla olması sonucunu doğurmaktadır. Türkiye'de bilinen kaya tuzu rezervlerinin yaklaşık 1 milyar ton gibi bir büyüklüğe ulaşmasına rağmen, deniz ve göl tuzlarında üretimin görece düşük maliyetlerle yapılması nedeniyle, yüksek miktardaki kaya tuzu rezervinin değerlendirilmesi mümkün olmamaktadır. Deniz tuzlarında ise suyun denizden havuzlara pompalanması ve havuzların bakım maliyeti nedeniyle, üretim göl tuzlarına kıyasla yaklaşık üç kat fazla maliyetle gerçekleştirilebilmektedir. Deniz tuzlarında gerçekleştirilen üretim, bölgedeki yağış koşulları ve buharlaşma ile doğrudan bağlantılıdır.
- (44) Değişik amaçlar için ihtiyaç duyulan ve farklı üretim kaynaklarından elde edilebilen ham tuzun elde edilme yöntemi farklı olsa da her üç şekilde elde edilen tuz, belirli işlemlerden geçirilerek saflık derecesi, sertlik derecesi, temizlik vb. bakımından özellikler taşıyan belirli bir tuza yönelik talebi karşılayabilmektedir⁷.
- (45) Diğer yandan sodyum sülfat üretmek için çeşitli göllerin etrafında kurulan tesislerde sodyum klorür de üretilebilmektedir. Bu şirketler göl sularını yaz aylarında havuzlara (tuzlalara) almakta, havuzlara alınan göl suyu ise yaz sıcakları ve güneş enerjisi ile buharlaşarak yoğunlaşmaktadır. Yoğunlaşma sonrasında geriye kalan konsantre solüsyon içerisinde ise sodyum sülfat ve sodyum klorür bulunmakta olup kış aylarındaki soğuklarla birlikte solüsyon içerisinde bulunan sodyum sülfatın kristal halinde çökmesiyle, üstte sodyum klorür bakımından zengin bir çözelti kalmaktadır. Sonrasında ise tuz üretim havuzlarına alınarak bekletilen sodyum klorür bakımından zengin bu çözelti, 30 - 32 bome'lik yoğunluğa ulaştığında, ham tuz üretim havuzlarının dibine çökmeye başlar ve üstte bulunan solüsyonun göle bırakılmasıyla geriye ham tuz tabakası kalır. Geriye kalan bu ham tuz tabakasının ince kısımları insan gücüyle, daha kalın tabakalar ise makine ile toplanarak ham tuz üretimi tamamlanmaktadır. Sonuç olarak, sülfat içeren göllerden ham

⁷ AB Komisyonu Kararı Case No COMP/M.2176 - K+S / SOLVAY / JV

12-24/711-199

tuz elde edilmesi işlemi, sodyum sülfat üretimine doğrudan bağlı olup sodyum klorür, diğer bir deyişle ham tuz, sodyum sülfatın bir yan ürünüdür.

I.2.2. İlgili Ürün Pazarları

I.2.2.1. Kristal ve Pudra Sodyum Sülfat

- (46) Sodyum sülfatın farklı türleri vardır. Bunlar, açık saha üretimlerinden elde edilen ham kristal sodyum sülfat ve ham/işlenmiş hafif tip sodyum sülfat⁸ (pudra) ile fabrika üretimlerinden elde edilen yıkanmış kristal sodyum sülfat ve rafine sodyum sülfattır.
- (47) Sayılan ürün cinslerinden rafine sodyum sülfat, en yüksek kalitedeki sodyum sülfattır. Saflık derecesi % 99,5 olup akıcı beyaz kristaller halindedir. Rafine sodyum sülfat, deterjan üreticileri başta olmak üzere otomasyon teknolojisine geçmiş üreticiler tarafından kullanılmaktadır. Pudra tipi sodyum sülfat, beyaz toz halinde bulunan ve saflık derecesi %98 olan sodyum sülfattır. Akışkanlık özelliğinden dolayı pudra ile rafine sodyum sülfatın her ikisinin de toz halinde olmaları bakımından birbirlerine ikame oldukları düşünülse de bu ürünleri kullanan sektörlerin talep yapısı ve otomasyon sisteminin özellikleri göz önünde bulundurulduğunda, bu ürünlerin birbirinin yerine kullanılamayacağı anlaşılmaktadır.
- (48) Daha ziyade tekstil sektöründe kullanılan kristal sodyum sülfat⁹ ise saflık derecesi % 42-44 arasında olup içerisinde su bulunan şeffaf kristaller şeklindedir. Yukarıda da yer verildiği üzere kristal sodyum sülfat ham ya da yıkanmış olarak kullanıma sunulmaktadır. Bu ürünler gerek fiziksel gerek kimyasal özellikleri bakımından birbiriyle benzeşmekte ve büyük ölçüde birbirinin ikamesi olarak kullanılmaktadır. Ancak toz halinde olmamaları ve içindeki su miktarının yüksek olması nedeniyle akışkan olmayan gerek ham gerek yıkanmış kristal sodyum sülfatın, otomasyona geçmiş üreticiler tarafından kullanılmasının mümkün olmadığı anlaşılmaktadır. Bir başka deyişle, toz halinde bulunan pudra ve rafine sodyum sülfat ile kristal sodyum sülfat arasında ikame edilebilirlikten bahsetmek mümkün değildir.
- (49) Türkiye’de dört sodyum sülfat üreticisi faaliyette bulunmaktadır. Bunlar, doğal kaynaklardan sodyum sülfat üreten ALKİM, SODAŞ ve OKS ile sentetik sodyum sülfat üretimi gerçekleştiren SODA SANAYİ’dir. Teşebbüslerin ürün portföylerine aşağıdaki tabloda yer verilmiştir:

Tablo 8: Teşebbüslerin Sodyum Sülfat Ürün Portföyleri

Ürün	ALKİM	SODAŞ ¹⁰	OKS	SODA SANAYİ
Rafine Sodyum Sülfat	✓	✓		✓
Pudra		✓	✓	
Kristal Sodyum Sülfat		✓	✓	

- (50) Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere, ALKİM, SODAŞ ve SODA SANAYİ rafine sodyum sülfatta; SODAŞ ve OKS ise pudra ile kristal sodyum sülfatta rakip teşebbüs konumundadırlar.
- (51) Sonuç olarak, soruşturma kapsamında bulunan SODAŞ ile OKS’nin ortak ürün pazarlarının pudra ile kristal sodyum sülfat oldukları, söz konusu ürünlerin birbirleriyle ve

⁸ Ham hafif tip sodyum sülfat, göl yüzeyinde oluşan toz halindeki madenin süpürülmesinden elde edilmekte ve elekten geçirilmek suretiyle kumdan, taştan ve çöplerden temizlenerek satışa sunulmaktadır. Ham hafif tip sodyum sülfatın elekten geçirilmiş haline işlenmiş hafif tip sodyum sülfat adı verilmektedir. OKS ve SODAŞ’ın satışını yaptığı ürün, işlenmiş hafif tip sodyum sülfattır. Raporun devamında bu ürün için, pazarda yaygın olarak kullanılan “pudra” ifadesi kullanılacaktır.

⁹ Açık saha üretimi ham kristal sodyum sülfat ile fabrika üretimi yıkanmış kristal sodyum sülfatın üretim süreçleri farklı olmakla birlikte her ikisi de birbirlerinin yerine kullanıldıklarından, ikisi için de “kristal sodyum sülfat” ifadesi kullanılacaktır.

¹⁰ 2011 yılı itibarıyla şirketin pudra üretimi ve satışı bulunmamaktadır.

12-24/711-199

rafine sodyum sülfatla ikamesinin mümkün olmadığı değerlendirildiğinden, ilgili ürün pazarı olarak “*puvra sodyum sülfat*” ve “*kristal sodyum sülfat*” pazarları belirlenmiştir.

I.2.2.2. Ham Tuz

- (52) ALKİM-SODAŞ Grubu ile OKS tarafından ham tuz fiyatlarını birlikte belirlemek suretiyle Kanun’un 4. maddesinin ihlal edilip edilmediğinin tespiti amacıyla açılan soruşturmanın Sodyum Sülfat Soruşturması ile birleştirilmesi nedeniyle, pudra ve kristal sodyum sülfat pazarlarına ek olarak “ham tuz” pazarı da soruşturma dosyasında ilgili ürün pazarı olarak tespit edilmiştir.

I.2.3. İlgili Coğrafi Pazar

- (53) Ham tuz, pudra ve kristal sodyum sülfatın üretim, dağıtım, satım ve pazarlama şartları bakımından Türkiye’de bölgesel farklılıkların bulunmadığı değerlendirildiğinden, ilgili coğrafi pazar “Türkiye” olarak tespit edilmiştir.

J. YAPILAN TESPİT VE DEĞERLENDİRMELER

- (54) Bu bölümde öncelikle önaraştırma ve soruşturma sürecinde elde edilen bilgi ve belgelere ilişkin tespitlere yer verilecek; ardından bu belgeler çerçevesinde tespit edilen hususlara ilişkin değerlendirmeler, teşebbüslere verilecek idari para cezasının belirlenmesine ilişkin değerlendirmeler ve soruşturmaya taraf teşebbüslerin savunmaları ile savunmaların değerlendirmeleri yapılacaktır.

J.1. Sodyum Sülfata İlişkin Belgeler, Tespitler, SODAŞ Tarafından Yapılan Pişmanlık Başvurusu ve Değerlendirmeler

J.1.1. Sodyum Sülfata İlişkin Belgeler ve Tespitler

J.1.1.1. OKS’de Yapılan Yerde İncelemede Elde Edilen Belgeler

- (55) **BELGE 1:** OKS Müdürü Halit KUNTER tarafından yazılmış olduğu anlaşılan, “ALKİM’de 12.01.05-10.30’da yapılan toplantı Notu” başlıklı belgede, 12.01.2005 tarihinde Reha KORA, Nihat ERKAN ve Halit KUNTER’in katılımıyla ALKİM’de yapılan toplantıda konuşulan hususlara ilişkin notlar yer almaktadır. Söz konusu belgenin ilgili kısımları şu şekildedir:

12/01/2005

ALKİM, 12.01.05-10.30 da yapılan toplantı Notu:
Toplantıda bulunanlar- Reha Kora- Nihat Erkan Halit Kunter

TEKNİK KONUDA

[...]

TİCARİ KONUDA

...Hep bizim, mutabakatı deldiğimizi söylüyorlar. Benden aldıkları notu inceleyecekler. Bu arada Yunus’un bizi şikayet mektubunu¹¹ (kopya istememem ricasıyla) okuttular. Bu yazıda Yunus¹² firması, Sentez’i çok müşkül durumda bırakmışız. LO [Levent OTUZBİR] Kasımda telefon etmiş Alkim ve Sodaş’ı masaya oturtmak için senin üstüne geliyorum demiş, vs vs

Tabi iki tarafta aksi iddialarda bulunduğuna göre, sizde benim verdiğim bilgileri inceleyin, yanlış mı? Ondan sonra da tarafları aynı masaya oturtalım. Gerçeği tesbit edip, gereğini yapalım dedim. RK [Reha KORA], benim de olmamı arzu ettiği bir toplantı yapılmasını istedi. Organize ederiz dedim.

Ayrıca Reha Bey, her şey düzelse de biz bu fiyatları 8-10 ay içinde bile düzeltmeyiz dedi. Yok dedim, mutabakat sağlanırsa 1-2 ay içinde yeni fiyatları oluşturacak bir formül bulunur dedim.

RK biz de bu durumdan şikayetçiyiz, bu fiyatlar bize bir şey kazandırmıyor, hatta yıkanmış kristali bile aynı fiyata indik dedi.

HK [Halit KUNTER]: Peki neden böyle zor geri alınacak bir adımı görüşmeden attınız?

RK: Bu bir tepki idi. Sizin fiyatlarla oynamanıza HES’e ve diğer deterjan müşterilerimize gitmenize.

¹¹ Söz konusu mektup, Sodaş’ta yapılan yerinde incelemede bulunmuş olup, raporun ilerleyen bölümlerinde BELGE 14 olarak yer almaktadır.

¹² Yunus Kınam 1.10.1988 - 31.12.2002 tarihleri arasında Sodaş’ın genel müdürlüğünü yapmış, ardından kendi firması Sentez Ticaret’i kurarak Sodaş bayisi olarak faaliyet göstermiştir.

12-24/711-199

Bu arada bana, Ali (İmer)¹³ in müşterilerinden gelen son sirkülerimizi gösterdiler. Peki Ali bizden mi bu müşteriye mal gönderiyormuş diye sordum. Evet dediler. O halde bundan doğal ne olabilir ki, tabii ki Ali döndüğüne göre bize ait müşterilere bu sirkülerin gönderilmesi normaldir dedim.

Son olarak RK, sizin bu gelişinizi amcamla da konuşacağım. Siz nasıl uygun görürseniz biz ona uyacağız. Ancak, sizin yönetime güvenmiyoruz. Yarın gene karmaşa olmayacağı ne malum. Bu güveni bize sağlayın dedi.

¹³ İmer Kimya, Sodaş'ın bayisi olarak faaliyet göstermektedir.

12-24/711-199

Tabi aynı şekilde sizinkilerin faaliyetleri ile ilgili de bizimkilerde güvence ister, sizde bunu sağlayacaksınız dedim.”

(56) Yukarıdaki belgeye konu olan toplantının yapıldığı tarihte Reha KORA'nın, ALKİM'in ve SODAŞ'ın Yönetim Kurulu üyeliğini, Nihat ERKAN'ın ise Alkim'in Genel Müdürlüğünü yürütmekte olduğu anlaşılmıştır. Halit KUNTER ise o tarihte OKS'de herhangi bir resmi görevi bulunmadığını, Şirket ortağı Afet ÜNLÜ'nün ricası üzerine toplantıya katıldığını belirtmiştir. Toplantının yapıldığı tarihte OKS'nin müdürlüğünü Afet ÜNLÜ ve Levent OTUZBİR yürütmektedir.

(57) Belgede yer alan ifadelerden teşebbüsler arasında var olan bir mutabakatın OKS'nin fiyatları düşürmesi ve SODAŞ'ın müşterisi olan HES ile diğer deterjan üreticisi firmalara mal vermesi ile sekteye uğradığı anlaşılmaktadır. OKS müdürü Halit KUNTER toplantıya konu olan uyuşmazlığı,

“Toplantıda bahsedilen problem, Levent Otuzbir'in Sodaş'ın müşterisi olan deterjan üreticisi HES'e çok düşük fiyat ile mal satmasından kaynaklanmaktadır. Bunun üzerine Sodaş, göl suyunu kesmiş ve bunun üzerine taraflar arasında ihtilaf çıkmış.”

şeklinde açıklamaktadır. Nitekim belgenin burada yer verilmeyen ilk sayfasında 'TEKNİK KONUDA' başlığı altında yer alan,

“HK [Halit Kunter]: Peki öyle de neden o kanalın ucunu kapattınız, hatta kanalın ortasından engelleme yaptınız? RK [Reha Kora]: Doğrudur, bu engelleme 15 gün önce yapıldı, o da HES çıkarmanıza karşı bizim bir tavrımız, kendi tatminimiz.”

ifadeleri de bu açıklamaları doğrulamaktadır.

(58) Belgenin devamı incelendiğinde ise, OKS'nin HES'e düşük fiyat vermesiyle bozulan mutabakat sürecinde sodyum sülfat fiyatlarının oldukça düştüğü, fiyatları kısa sürede eski seviyesine getirmek için tarafların yeniden mutabakat sağlama arayışı içerisinde olduğu anlaşılmaktadır.

(59) Genel olarak bakıldığında bu belgenin, 2005 yılı öncesinde tarafların sodyum sülfat fiyatlarına ve birbirlerinin müşterilerine satış yapmamaya yönelik bir anlaşma içerisinde olduğunu gösterdiği değerlendirilmektedir.

(60) **BELGE 2:** OKS'de yapılan yerinde incelemede, OKS'nin 1.9.2005 tarihinde bayilerine yönelik hazırladığı satış fiyatları değişiklik duyurusu ile SODAŞ'ın 23.9.2005 tarihinde bayilerine gönderdiği satış fiyatları değişiklik duyurusu birlikte bulunmuştur. SODAŞ'ın bayilerine 23.9.2005 tarihinde gönderdiği bu duyuruyu 27.9.2005 tarihinde OKS'ye faks yoluyla gönderdiği anlaşılmaktadır. Söz konusu fiyat duyuruları aşağıdaki gibidir:

OKS'nin Bayilerine Gönderdiği Duyuru

“SAYIN BAYİMİZ

İstanbul, 01.09.2005

Maliyetleri önemli ölçüde etkileyen faktörler (Bilhassa petrol ve işçilik) nedeniyle fiyatlarımızı artırmak mecburiyetinde kalmış bulunmaktayız.

Şartlarımızı zorlayarakta olsa, bu artışı mümkün olduğu kadar düşük tuttuğumuz dikkatinizden kaçmayacaktır.

01.09.2005 tarihinden itibaren geçerli olacak Çardak/Denizli teslim fiyatlarımız aşağıda bilgilerinize sunulur.

<u>PUDRA FİYATLARIMIZ</u>		<u>SATIŞ FİYATLARINIZ</u>	
PEŞİN	150.00 YTL/TON	PEŞİN	165.00 YTL/TON
1 AY	154.00 YTL/TON	1 AY	169.00 YTL/TON
2 AY	160.00 YTL/TON	2 AY	175.00 YTL/TON
<u>KRİSTAL FİYATLARIMIZ</u>		<u>SATIŞ FİYATLARINIZ</u>	
PEŞİN	46.00 YTL/TON	PEŞİN	50.00 YTL/TON
1 AY	47.00 YTL/TON	1 AY	51.00 YTL/TON
2 AY	48.00 YTL/TON	2 AY	52.00 YTL/TON

12-24/711-199

Geciken ödemelerden aylık %3 vade farkı faturası kesilecektir. Satış fiyatlarımız kesin olup, hiçbir şekilde bu fiyatın altında ve üstünde satış yapılmayacaktır.

Bilgi edinilmesini ve gereğini rica eder, işlerinizde başarılar ve kolaylıklar dileriz.

Saygılarımızla.”

- (61) OKS'nin bayilerine göndermiş olduğu fiyat artış duyurusu incelendiğinde duyuruda OKS'nin bayilere farklı vadelerle satış fiyatları ile bayilerin müşterilere satışlarında farklı vadelerde uygulayacakları fiyatlara yer verildiği görülmektedir.
- (62) Yapılan görüşmede OKS Müdürü Halit KUNTER, OKS'nin bayilere yaptığı satışlarını bu duyurularda açıklanan ve 'pudra fiyatlarımız' ile 'kristal fiyatlarımız' başlıkları altında yer alan fiyatlardan, doğrudan müşterilerine yaptığı satışlarını ise 'satış fiyatlarımız' başlığı altında yer alan fiyatlardan yaptığını ve her bayi ya da müşteri için kesin olarak bu fiyatların geçerli olduğunu herhangi bir iskonto yapılmadığını ifade etmiştir. Kunter, ayrıca söz konusu fiyat listelerinin her ay bayilere ve müşterilere aynı tarihlerde gönderildiğini, yalnızca doğrudan müşterilere gönderilen duyurularda satış fiyatlarımız başlığı altında yer alan sağdaki sütunun yer aldığını belirtmiştir.
- (63) Bu fiyat duyurusunun bayilerin müşterilere yapacakları satışlarda uygulayacakları fiyatları da içermesi OKS'nin bayilerin yeniden satış fiyatını kontrol edip etmediği sorusunu akla getirmektedir.
- (64) Ayrıca belge incelendiğinde, bu duyurunun üzerine el yazısı ile bazı notlar alınmış olduğu görülmektedir. Bu notlarda pudranın müşteri satış fiyatları üzerine bir çarpı atılmış ve fiyatların yanlarına vadeye göre sırasıyla 164, 168 ve 175 yazılmıştır¹⁴. Söz konusu el yazısı Halit KUNTER'e aittir. Nitekim OKS'den alınan bilgiler çerçevesinde de 15.9.2005 tarihinde bir fiyat değişikliği yapılmış olduğu ve pudra müşteri satış fiyatlarının bu duyurudan farklı olarak vadelere göre sırasıyla 164,00 TL, 168,00 TL ve 175,00 TL olarak uygulandığı görülmüştür.

SODAŞ'ın Bayilerine Gönderdiği Duyuru

“

İzmir, 23.09.2005

DEĞERLİ BAYİMİZ,

Sabit tutmaya çalıştığımız Sodyum Sülfat satış fiyatlarına; petrol ürünlerine gelen yüksek oranlı zamlar, ambalaj-işçilik ve enerji maliyetlerimizin sürekli artması neticesinde yeni fiyat yapılması zorunluluğu kaçınılmaz olmuştur.

01.10.2005 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere Çardak Fabrikamız Teslim Sülfat Satış Fiyatlarımız aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

Pazarı geliştirmek, daha fazla satış potansiyeli yaratabilmek amacı ile bayi satış fiyatlarının müşterilere aynen uygulanması büyük önem taşımaktadır. Sodaş, bayilerle birlikte müşteri ziyaretlerinde bulunacak ve bayi satış fiyatı uygulanmadığının tespit edildiği durumlarda;

Bayiliğin sona erdirilmesi veya müşterinin başka bayiye yönlendirilmesi, tek taraflı olarak Sodaş yetkisinde olacaktır.

Geciken ödemelerden aylık %3 vade farkı faturası kesilecektir.

Bayi dilerse peşin alıp Sodaş'ın belirlediği vadeli şartlarla satış yapabilir.

VADE	HAFİF TİP		RAFİNE KRİSTAL	
	SODAŞ SATIŞ FİYATI (YTL/TON)	BAYİ SATIŞ FİYATI (YTL/TON)	SODAŞ SATIŞ FİYATI (YTL/TON)	BAYİ SATIŞ FİYATI (YTL/TON)
PEŞİN	150.00 YTL	164.00 YTL	46.00 YTL	50.00 YTL
30 GÜN	154.00 YTL	168.00 YTL	47.00 YTL	51.00 YTL
60 GÜN	160.00 YTL	175.00 YTL	48.00 YTL	52.00 YTL

¹⁴ OKS yetkilisi tarafından, kristal fiyatlarının yanına el yazısı ile alınan notların Denizli iline yönelik fiyat çalışması olduğu ifade edilmiştir.

İlişkilerimizin gelişerek devamını ümit eder, çalışmalarınızda başarılar dileriz.

Saygılarımızla,”

- (65) Sodaş'ın bayilerine gönderdiği fiyat değişikliği duyurusunda da OKS'nin duyurusuna benzer biçimde pudra ve kristal için farklı vadelerde uygulanacak Sodaş satış fiyatının ve bayi satış fiyatının yer aldığı görülmektedir. Sodaş ile yapılan görüşmede, fiyat duyurularının her bayiye yaklaşık aynı tarihlerde yapıldığı, fiyatların büyük ölçüde her bayi için geçerli olduğu ancak nadiren büyük miktarda alım yapan bayilere daha düşük fiyatlar uygulanabildiği belirtilmiştir.
- (66) Sodaş'ın bayilere gönderdiği fiyat artış duyurusunda, bayi satış fiyatlarının aynen uygulanması gerekliliği özellikle vurgulanmış ve bayi satış fiyatlarının aynen uygulanmadığı durumlar için yaptırımlar öngörülmüştür. Bu durum Sodaş'ın bayilerinin yeniden satış fiyatını tespit ettiğini düşündürmektedir.
- (67) OKS'de yapılan yerinde incelemede birlikte elde edilen bu iki belge bir arada değerlendirildiğinde, BELGE 1'e konu olan taraflar arasındaki ihtilafın çözüldüğü ve tarafların 2005 yılının Eylül ayında sodyum sülfat satış fiyatlarına yönelik bir bilgi değişimi içerisinde olduğu anlaşılmaktadır.
- (68) Her iki teşebbüsün bayileri için hazırladıkları bu fiyat duyurularında dikkat çeken bir başka husus da duyurularda yer verilen zam yapma gerekçelerinin, pudra müşteri satış fiyatı dışında fiyatlarının ve geciken ödemeler için uygulanacak vade farkı düzeyinin aynı olmasıdır. Bu durumun, taraflar arasında gerçekleştirilen bilgi değişiminin sonucu olduğu değerlendirilmektedir.
- (69) **BELGE 3:** OKS'nin bayilerine gönderdiği anlaşılan 30.9.2005 tarihli yazıda, aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

“SAYIN

İstanbul, 30.09.2005

Kayıtlarımızda şirketlerimizin müşterisi olarak görülmekte olup, halen hiçbir alımları bulunmayan, ekli (liste 1) firmaların durumu hakkında acilen bir araştırma yapılarak Şirketimize neticenin bildirilmesini rica ederiz.

Bu firmalar içinde, tekrar konumuzla ilgili ticari faaliyete geçtikleriniz olduğunda, bunlar Şirketinizin yeni listesine kaydedilerek, diğer bayilerimize gerekli duyurular yapılacaktır.

Ayrıca, kayıtlarımızda müşteriniz olarak görülmeyen, ancak genelde faaliyet gösterdiğiniz bölgelerde bulunmaları itibarıyla ve potansiyel müşteriniz olabilecekleri düşüncesiyle (Liste 2'deki) firmalarında aynı şekilde araştırılmasını rica ederiz.

Duyularımıza göre, rakibimiz Şirketlerde Ekim 2005 başından itibaren geçerli olacak yeni fiyat ayarlamasını yapmıştır. Rakibimizin de yeni fiyatlarının oturmasını beklemek bakımından, bu yeni potansiyel müşterilerle Ticari görüşmelerinizin birkaç gün geciktirilmesinde yarar görüyoruz.”

- (70) OKS'nin bayilerine gönderdiği bu belge, 30.9.2005 tarihlidir. Bir başka deyişle, Sodaş'ın fiyat değişikliği duyurusunu OKS'ye gönderdikten üç gün sonrasına aittir. Belgeden, OKS'nin rakip şirketin fiyat oluşumunu beklemek maksadıyla bayilerin müşterileriyle yaptığı ticari görüşmeleri kontrol ettiği anlaşılmaktadır. Ayrıca belgede tekrar ticari faaliyete başlanan müşterilerin bayiler tarafından OKS'ye bildirilmesi talep edilmiş ve bunların diğer bayilere bildirileceği ifade edilmiştir. Bu, bayiler arasındaki bir müşteri paylaşımını işaret etmektedir.
- (71) **BELGE 4:** Halit KUNTER tarafından şirket ortaklarına hitaben yazıldığı tespit edilen, üzerinde tarihi yer almamakla birlikte 2005 yılı faaliyet raporu olduğu ve 2006 yılının Şubat ya da Mart ayında ortaklara gönderildiği anlaşılan belgede aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

“ Eylül 2005 tarihinde göreve geldiğimde, Şirketimizde ciddi birçok sorunla karşılaştım...”

12-24/711-199

Bundan önceki yönetimde olduğum dönemde¹⁵ kurmuş olduğum düzen rakiplerimizle olan dialog, bayi ve müşteri fiyat, risk, teminat prensipleri hepsi bir bir yıkılmıştı...

Bu arada rakiplerle savaş başlatıldığı için, müşteri ve fiyat kargaşası yaşanmakta, fiyatlar tepetaklak aşağıya inmekte, kime ne fiyat verileceği bilinmemekte, müşteriler bizimle oynamakta vs.

Öncelikle rakip şirketlerin patronları ile muhtelif zamanlarda masaya oturarak bu savaşın kimseye yarar getirmeyeceğini onlara kabul ettirdim. Bilahare müşteri ve fiyat kargaşasına son verecek prensip kararları aldım ve en önemlisi çok zor da olsa, rakibin gölün ana çanağından havuzlarına su aldığı ana kanalından, bizim de su alabilmemiz sağlanmıştır...

Halen Şirketimiz de huzur vardır, herkes işinin ve sorumluluğunun bilincindedir. Rakiplerimizle münasebetlerimiz çok iyi ve düzgündür..."

- (72) Belgede yer alan ifadelerden, 2005 yılının Eylül ayının öncesinde rakip şirketlerle OKS'nin bir ihtilaf yaşadığı, bu ihtilafın müşteri ve fiyat kavgası olarak kendini gösterdiği ve fiyatların düşüşüne neden olduğu anlaşılmaktadır¹⁶. Nitekim bu ifadeler BELGE 1'de yer alan ifadelerle paraleldir. Belgenin devamından ise, rakip şirketlerin zaman zaman masaya oturarak gerek fiyat ve müşteriler gibi ticari konularda gerekse su kullanımı gibi teknik konularda mutabakat sağlandığı görülmektedir. Nitekim BELGE 2'de yer verildiği üzere 2005 yılının Eylül ayında rakip şirketler arasında fiyatlara ilişkin bilgi değişiminin gerçekleşmiş olması da bu belgede yer alan ifadelerin doğruluğunun bir göstergesidir.
- (73) **BELGE 5:** OKS'nin Muhasebe Müdürü A. Selçuk ERDOĞDU ile Pazarlama Sorumlusu Gönül BORAN'ın 16.11.2006 - 24.11.2006 tarihli seyahat notlarında aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:
- "... Sodaş Sodyum San.: Gen.Müdür Serdar Bey*
- Sorunlardan kaynaklı bir konu gündeme gelmedi. Hoş karşıladılar. Pudraya zam yapalım konusu yapıldı."*
- (74) Söz konusu belgeden OKS yetkililerinin Sodaş'a ziyarette buldukları ve Sodaş Genel Müdürü Serdar SALANCI ile bir görüşme gerçekleştirdikleri, bu görüşmede pudraya zam yapılması konusunun da ele alındığı anlaşılmaktadır. Bir başka deyişle taraflar arasında sodyum sülfat fiyatlarına ilişkin karşılıklı görüşmelerin 2006 yılında da devam ettiği görülmektedir.
- (75) **BELGE 6:** OKS Müdürleri tarafından Mart 2007'de ortaklara gönderildiği anlaşılan 2006 yılı faaliyet raporunda aşağıdaki ifadeler yer almıştır:
- "...2005 yılı sonlarına doğru, Acıgöl'de beraber faaliyet gösterdiğimiz rakip şirketlerle bozulan münasebetlerimizi düzeltme amaçlı yaklaşımlar, 2006'da semeresini vermiş, hem ticari faaliyetlerdeki fiyat ve müşteri anarşisi lehimize olarak kontrol altına alınmış, hem de iyi münasebetler neticesi rakiplere su kanallarından, kapatılıncaya kadar, 2007 ve 2008 yılları için üretim güvencemiz, göl suyu üretim ve stok havuzlarımıza çekilerek istifade edilmiştir."*
- (76) Bu belge de yine BELGE 1'e konu olan anlaşmazlığın çözüldüğünü, mutabakat arayışlarının 2005 yılında sonuçlandığı ve 2006 yılında meyvesini verdiği, hem fiyat ve müşteriler gibi ticari konularda hem de göl suyunun kullanımına ilişkin teknik konularda uzlaşma sağlandığını göstermektedir¹⁷. Nitekim BELGE 5'ten anlaşılan taraflar arası görüşmeler de bu durumu doğrulamaktadır.
- (77) **BELGE 7:** OKS yetkilileri Gönül BORAN ve Seda ÜNLÜ'ye ait 08.08.2007 tarihli "Çorlu-Çerkezköy Seyahat Notları" başlıklı yazıda aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:
- "İNTEKS TEKSTİL: Satın Alma Umut Bey*

¹⁵ Halit Kunter, 1991 yılından 2000 yılının Şubat ayına kadar Afet Ünlü ile birlikte şirket müdürlüğünü yürütmüş, 5.9.2005 tarihinde ise yeniden göreve gelmiştir.

¹⁶ Bu fiyat düşüşü Tablo 12'den de açıkça görülmektedir.

¹⁷ Bu durum Tablo 12 ve 13'de görülmektedir.

12-24/711-199

Fiyat araştırması yapıyor. 07.08.2007 tarihinde İmer Kimya'dan (cihanbeyli'den gelmek üzere) sipariş vermiş. 190 ytl/tondan. OKS olarak üç aylık 206 fiyat teklifi geçildi. 200 ytl/ton yaparsanız kalite farkı diye üstlerime kabul ettirtirim diyor. Cevap bekliyor. Durum Sodaş Mustafa Beye DEFALARCA iletili İmer'den Pudra veriliyor diye."

(78) Bu belgede yer alan ifadelerden, OKS yetkililerinin İnteks Tekstil'in satın alma departmanı ile görüştüğü, bu görüşmeden İnteks Tekstil'in fiyat araştırması yaptığı ve 07.08.2007 tarihinde Sodaş'ın bayisi olan İmer Kimya'dan pudra siparişi verdiği, OKS yetkililerinin de bu durumdan rahatsız oldukları ve bu durumu Sodaş Pazarlama Sorumlusu Mustafa Özdemir'e birçok kez ilettikleri anlaşılmaktadır. OKS yetkililerinin İnteks Tekstil hakkında tuttukları bu notlar, Sodaş ve OKS arasında var olan bir müşteri paylaşımının Sodaş'ın bayisi olan İmer Kimya tarafından ihlal edildiğini işaret etmektedir.

(79) **BELGE 8:** "İMER KİMYA HAKKINDA ŞİKAYETİMİZ" başlıklı 21.08.2007 tarihli belgede aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

"Müşteri listemize dahil olan firmaların arayış içerisinde oldukları dönemde yüksek fiyat vermesi gerekirken liste fiyatı ya da düşük fiyat veriyor."

İnteks tekstil, Modern Tekstil, Patisan kimya ilk Aklıma gelenler

Sülfat verdiği müşteriler tespitinde ise defalarca Sodaş Mustafa beye iletildiği halde düşük fiyat uygulamasından dolayı müşterilerimizin tercihi İmer yönünde oluyor."

(80) Kim tarafından kime hitaben yazıldığı anlaşılamayan, ancak OKS Müdürü Halit KUNTER tarafından iki bayi arasındaki anlaşmazlıktan kaynaklanan bir yazışma olduğu şeklinde yorumlanan bu belge, BELGE 7'de yer alan hususları destekler niteliktedir. Belgede Sodaş bayisi olan İmer Kimya'nın, OKS müşteri listesine dâhil olan firmalara düşük fiyat tekliflerinde bulunduğu ve sülfat satışı gerçekleştirdiğinden yakınılmakta ve konunun birçok kez Sodaş İç Satış Sorumlusu Mustafa ÖZDEMİR'e iletildiği ifade edilmektedir. Belgede yer alan "yüksek fiyat vermesi gerekirken" ifadesi, taraflar arasında bir müşteri paylaşımı olduğunu ve taraflar arasında birbirlerinin müşterilerine yüksek fiyat verilmesi, bir başka deyişle birbirlerinin müşterilerine dolaylı olarak mal sağlanmaması yönünde bir anlaşma olduğunu göstermektedir.

(81) **BELGE 9:** OKS Müdürü Halit KUNTER tarafından şirket ortaklarına hitaben yazıldığı anlaşılan ve şirketin 27.02.2009 tarihli Olağan Ortaklar Kurulu çağrısının ekinde yer alan 27.02.2009 tarihli faaliyet raporunda aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

"...15.Şubat.2008 tarihli, 2007 yılı faaliyetlerimizle ilgili raporumuzda belirttiğimiz gibi, Acı Gölü beraber çalıştığımız Şirketlerle ilgili davalarımızın ciddi bir takip ve hukuk başarısı olarak sonuçlanması neticesi, 2008 yılı, her iki Şirketle de (Alkim ve Sodaş) çok iyi ilişkilerle ve huzurlu bir şekilde, gerek üretim için su temini, gerekse de satış ve nakliye fiyat ve politikalarında karşılıklı saygı ve anlayış içinde geçmiştir..."

(82) Belgede yer alan bu ifadelerden, 2008 yılında da rakip şirketler arasında satış fiyatları ile politikaları gibi ticari konulardaki ve su temini gibi teknik konulardaki uzlaşmanın devam ettiği anlaşılmaktadır.

(83) **BELGE 10:** OKS Pazarlama Sorumlusu Gönül BORAN'ın OKS bayisi Teğet Kimya'dan Esin ASLAN ile arasında geçen 17.12.2010 ve 20.12.2010 tarihli e-posta yazışmalarında aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

17.12.2010 tarihinde Teğet Kimya'nın OKS'ye gönderdiği e-postada:

"...Sodyum sülfat (kristal) almak istiyoruz. Fiyatınız nedir?" ifadeleri yer almaktadır.

20.12.2010 tarihinde OKS'nin gönderdiği cevap ise:

"... Sodyum sülfatı (kristal) öncelikle Şirketimiz kuralı olarak hangi müşteriye vereceğinizi bilmemiz gerekiyor..."

12-24/711-199

Aynı tarihte bayinin gönderdiği cevap:

“... istediğim fiyat Ekoten Tekstil için”

OKS'nin buna cevabı ise şu şekildedir:

“... Ekoten Tekstil'e direkt satışıımız olduğu için fiyat vermeniz uygun görülmemiştir.”

- (84) Belgede yer alan e-posta yazışmalarından OKS'nin bayi satışlarını müşteri bazında kontrol ettiği anlaşılmaktadır. Bu da hem OKS bayileri arasında bir müşteri paylaşımı olabileceğini hem de OKS ve Sodaş arasında bir müşteri paylaşımı olabileceğini düşündürmektedir. Zira bayinin kime satış yapacağını öğrenilmesi ancak muhtemel bir müşteri paylaşımının kontrolüne hizmet edebilecektir.
- (85) **BELGE 11:** OKS Pazarlama Sorumlusu Gönül BORAN'ın Sodaş yetkilileriyle arasında geçen 08.02.2011 tarihli e-posta yazışmalarında aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:
Gönül BORAN'ın Sodaş İç Satış Sorumlusu Mustafa ÖZDEMİR'e gönderdiği ilk e-posta:
“Müşterilerimizden Fon Boya/Çorlu – Eren Tekstil/Çorlu fiyat araştırması içerisindedir. Tarafınızdan sodyum sülfat verilmemesini rica ederiz.”
Bu e-postaya cevaben Sodaş İç Satış Elemanı Pınar KAÇMAZ'ın OKS'ye gönderdiği e-posta:
“Eren Tekstil müşteri listenizde görünmüyor. İsim değişikliği mi oldu acaba?”
OKS'nin bu e-postaya cevabı:
“... Modern Tekstil Çorlu(eski) – (uzun zaman oldu. Yeni adıyla Eren Tekstil olarak faaliyette)”
- (86) Pınar KAÇMAZ'ın e-postasından tarafların müşteri listelerinin karşılıklı olarak birbirlerinde bulunduğu, Gönül BORAN'ın e-postasından ise kendi müşteri listesine kayıtlı bir firmanın fiyat araştırması içinde olduğu ve OKS'nin rakip firmadan bu müşteriye mal verilmemesi konusunda ricada bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu yazışmalar da Sodaş ile OKS arasında bir müşteri paylaşımı olduğunu açıkça göstermektedir.
- (87) **BELGE 12:** OKS'de yapılan yerinde incelemede OKS'ye ve Sodaş'a ait çeşitli müşteri listeleri elde edilmiştir. Hazırlanma tarihleri belirsiz olan bu müşteri listelerinin bir kısmı “OKS'DE KALACAKLAR”, “SODAŞ'TA KALACAKLAR” başlıklarını taşımaktadır. Yine bu müşteri listelerinin bir kısmında başlıkların yanına el yazısı ile “KONUŞULACAKLAR” ifadesinin eklenmiş olduğu görülmüştür. Bu listeler taraflar arasındaki müşteri paylaşımının açık bir göstergesi olarak değerlendirilmektedir.

J.1.1.2. SODAŞ'ta Yapılan Yerinde İncelemede Elde Edilen Belgeler:

- (88) **BELGE 13:** Sodaş'ta yapılan yerinde incelemede; OKS'nin bayisine gönderdiği ve 02.05.2002 tarihinden itibaren uygulanacak hafif tip sodyum sülfat ve kristal sodyum sülfat fiyatlarını gösterir 30.04.2002 tarihli fiyat listesi bulunmuştur. Söz konusu fiyat listesinin 30.04.2002 tarihinde faks yoluyla OKS'den Sodaş'a gönderildiği anlaşılmaktadır. Söz konusu duyurunun içeriği aşağıdaki gibidir:

“SAYIN BAYİMİZ

30.04.2002

02.05.2002 tarihinden itibaren Denizli/Çardak teslimi Sodyum Sülfat fiyatlarımız aşağıda bilgilerinize sunulmuştur.”

<u>Hafif Tip Sodyum Sülfat</u>	<u>BAYİ</u>	<u>MÜŞTERİ</u>
PEŞİN		
1 AY	124.000 TL/kg	136.400 TL/kg
2 AY	132.000 TL/kg	145.000 TL/kg
	140.000 TL/kg	154.000 TL/kg

<u>Kristal Sodyum Sülfat</u>	<u>BAYİ</u>	<u>MÜŞTERİ</u>
PEŞİN		
1 AY	46.500 TL/kg	51.000 TL/kg
2 AY	49.500 TL/kg	54.500 TL/kg
	53.000 TL/kg	58.300 TL/kg

12-24/711-199

- (89) Bu belge taraflar arasında, 2002 yılında da sodyum sülfat fiyatlarına ilişkin bir bilgi değişimi olduğunu göstermektedir.
- (90) **BELGE 14:** Sodaş'ın bayisi olan Sentez Ticaret ve Tasarım tarafından Sodaş Genel Müdürü Sezgi ÜSTEL'in dikkatine gönderilen 08.12.2004 tarihli mektupta¹⁸ aşağıdaki ifadeler yer almıştır:
- "...Son aylarda tekstil sektöründe sodyum sülfat üreticisi OTUZBİR Kimya Ltd. Şti.nin agresif rekabetine bağlı olarak, başta SODAŞ ve bizler önemli tonaj, ciro ile kar kaybına uğramış bulunuyoruz. SODAŞ'da Genel müdür olarak çalıştığım süre içerisinde OTUZBİR Kimya Ltd. Şti. ile devam eden uzlaşma ve pazar paylaşımı, maalesef eski genel müdür Kasım Vurgun'un elim bir kaza sonucu ölümünden sonra tek taraflı olarak bozulmuştur. Halen SODAŞ'ın ve bayilerinin tekstil piyasasındaki müşteri paylaşımına çok dikkat ve özen göstermelerine karşın, rakip kuruluş OTUZBİR Kimya Ltd. Şti. sürekli fiyat indirimi ve ek vade uygulamaları ile SODAŞ'ın pazar kaybına neden olmaktadır..."*
- ...Piyasa mutabakatını tek taraflı olarak bozan OTUZBİR Kimya Ltd. Şti., peşin satış yaptığımız müşterilerimize, peşin fiyatımız altında vadeli fiyat teklifi yapmaktadır. Bu durum başta SENTEZ'i ve SODAŞ'ı müşteri nezdinde güç duruma düşürmekte ve portföy kaybına neden olmaktadır..."*
- "...Bu agresif rekabetin altındaki esas neden ve Levent Otuzbir'in beklentisi; eski bir SODAŞ yöneticisi ve Yönetim Kurulu üyesi olarak şahsımın piyasasına girerek zarara uğratmak. Bu durumu düzeltmek için, beni kullanarak OTUZBİR Kimya ile SODAŞ – ALKİM yönetiminin yeni koşullarda uzlaşmasını sağlamaktadır..."*
- ...Bu husus, tarafıma 09 – 11 Kasım günlerinde Sn. Levent Otuzbir tarafından telefon ile aynen iletilmiştir. Telefon konuşmasında; ALKİM VE SODAŞ yöneticileri ile Ağustos ayından beri uzlaşma toplantısı yapamadığını ve toplantıya zorlamak için şahsımın firması üzerinde güç gösterisi ile zarara uğratma mecburiyetinde kaldığını ifade etmiştir. Levent Otuzbir'in fütursuz konuşma ve üslubu karşısında tarafımdan verilen yanıt ise "Bu şekilde piyasa zorlaması ile masaya oturulamaz. Eskiden olduğu gibi centilmenlik koşullarına ve piyasa mutabakatına aynen uyularak şahsıma karşı açtığınız piyasa savaşını durdurmak kaydı ile sizlerle diyalog için yardımcı olabileceğimi" kendisine iletilmiştir. Bu telefon görüşmesi aynı tarihlerde sizlere şifaa ve ALKİM Gn. Md. Sn. Nihat Erkan Bey'e iletilmiştir..."*
- ...yukarıda belirttiğim gibi OTUZBİR Kimya'nın şahsımı hedef alarak, güç gösterisi ile firmamı ve SODAŞ'ı zarara uğratabileceğini göstermeye çalışmakta ve esas amacı ise SODAŞ ve ALKİM yönetimleri ile yeniden maden hakları konusunda uzlaşma sağlamak istemektedir..."*
- (91) Sodaş'ın bayisi olan Sentez Ticaret ve Tasarım 01.10.1988 - 31.12.2002 tarihleri arasında Sodaş'ın genel müdürlüğünü yapmış olan Yunus KINAM'ın kurmuş olduğu bir teşebbüstür. Yunus KINAM tarafından kaleme alınan bu belgelerdeki ifadelerden, Sodaş ile OKS arasındaki uzlaşma ve pazar paylaşımının 2002 yılında da devam ettiği, 2003 yılında OKS'nin muhasebe müdürü/koordinatörü¹⁹ Kasım VURGUN'un ölümünden sonra bu uzlaşmanın bozulduğu, belgenin yazıldığı tarihte Sodaş'ın ve bayilerinin halen tekstil piyasasındaki müşteri paylaşımına özen gösterdiği ancak OKS'nin fiyat indirimlerine ve ek vade uygulamalarına başvurarak uzlaşmayı bozduğu ve Sodaş ile bayilerinin müşteri portföyünde kayıplara neden olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca belgeden o dönem OKS'nin müdürü olan Levent OTUZBİR'in Alkim ve Sodaş ile masaya oturarak mutabakat arayışı içerisinde olduğu görülmektedir. Bu belgede yer alan ifadelerin BELGE 1'deki ifadelerle örtüştüğü görülmektedir.
- (92) **BELGE 15:** Sodaş'ın bayisi olan Beydağı Gıda ve Kim. Maddeler Ltd. Şti. tarafından Sodaş Genel Müdür Yardımcısı Serdar SALANCI'nın dikkatine gönderilen 27.12.2004 tarihli yazıda aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

¹⁸ Bu mektuptan BELGE 1 olarak yer verilen toplantı notlarında da bahsedilmektedir.

¹⁹ OKS yetkilileri ile yapılan görüşmelerde Kasım VURGUN'un, aile üyesi olmadığı için şirket müdürlüğü yapmadığı ancak vefatına kadar muhasebe müdürlüğü ve şirket koordinatörlüğü görevini üstlendi belirtilmiştir.

12-24/711-199

“...1996 yılından bu yana ki çalışmalarımıza bakılırsa peyder pey aralıklarda satışlarımız birden bire minimum satışlara düşmüştür. Bunun yegane sebebi ne bizim firmamız ne SODAŞ A.Ş. nede ürünümüzün kalitesi yegane sebep rakip firmamızın fiyat politikasının haksız rekabetinden kaynaklanmıştır. Şimdiye kadar gerek anlaşmalara riayet etmemesi gerek bayi politikası gerekse de bizim verdiğimiz firmayı kendilerine çevirmek için bazı basit yöntemler mesela müşteri bayi yapmak gibi bir dizi yöntemler her şeye rağmen kör topal belirli şekillerde devam ediyorduk.”

- (93) Bu belgede yine OKS'nin 2004 yılında uyguladığı düşük fiyatlardan, anlaşmalara uymamasından ve Sodaş müşterilerine mal satma çabasından bahsedilmektedir. Dolayısıyla bu belgenin de taraflar arasında fiyat ve müşteri konularında daha önce var olan mutabakatın 2004 yılında OKS'nin uygulamaları nedeniyle bozulduğuna işaret ettiği ve diğer belgelerle paralellik arz ettiği görülmektedir.
- (94) **BELGE 16:** Sodaş'ın bayilerine (Birpa Birlik Paz. Taah. Tic. Ltd. Şti., Sentez Ticaret ve Tasarım) gönderdiği 30.12.2004 ve 05.01.2005 tarihli fiyat değişikliği duyurularında 01.01.2005 tarihinden itibaren geçerli olacak fiyatlarla birlikte aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:
- “...Pazar geliştirmek, daha fazla satış potansiyeli yaratabilmek amacı ile bayi satış fiyatlarının müşterilere aynen uygulanması, büyük önem taşımaktadır. Sodaş, bayilerle birlikte müşteri ziyaretlerinde bulunacak ve bayi satış fiyatı uygulanmadığının tespit edildiği durumlarda; bayiliğin sona erdirilmesi veya müşterinin başka bayiye yönlendirilmesi, tek taraflı olarak Sodaş'ın yetkisinde olacaktır.”
- (95) Bu ifadelerden Sodaş'ın belirlediği bayi satış fiyatlarını bayilerine empoze ettiği ve bayilerin müşterilerine uyguladığı fiyatları kontrol edeceğini belirttiği, belirlenen fiyatlardan sapmalar olması halini ise bayiliğin sona erdirilmesi ya da müşterinin başka bayiye yönlendirilmesi gibi yaptırımlara bağladığı görülmektedir.
- (96) **BELGE 17:** Sodaş'ta yapılan yerinde incelemede “Sodaş-Otuzbir Kimya Müşteri Listeleri” başlıklı bir dosyada “SODAŞ A.Ş. KRİSTAL SODYUM SÜLFAT MÜŞTERİ LİSTESİ 23.08.2005 GÜNÜ YAPILAN TOPLANTI NETİCESİNDE SODAŞ MÜŞTERİLERİ” ve “OTUZBİR KİMYA MÜŞTERİ LİSTESİ 23.08.2005 GÜNÜ YAPILAN TOPLANTI NETİCESİNDE OTUZBİR KİMYA MÜŞTERİLERİ” başlıklarını taşıyan müşteri listeleri elde edilmiştir.
- (97) Ayrıca yine aynı yerinde incelemede “OTUZBİR KİMYA'DAN YAZIŞMA İLE BİLDİRİLEN İLAVE MÜŞTERİLER” başlıklı bir müşteri listesi daha bulunmuştur (Ek:35/11-18).
- (98) Bu müşteri listeleri 23.08.2005 tarihinde Sodaş ve OKS arasında müşteri paylaşımına ilişkin bir toplantı yapıldığını, bu toplantıda tarafların müşterilerini içeren listeler hazırlandığını ve daha sonra çeşitli yazışmalarla bu listelerin güncellendiğini göstermektedir.
- (99) **BELGE 18:** Sodaş'ta yapılan yerinde incelemede; OKS'nin bayisine gönderdiği 01.09.2005 tarihli fiyat listesi bulunmuştur. Söz konusu fiyat duyurusunun içeriğine BELGE 2'de yer verilmiştir.
- (100) Sodaş'ın 23.09.2005 tarihli fiyat duyurusunun (BELGE 2) da OKS'de bulunması karşısında, 2005 yılının Eylül ayında taraflar arasında sodyum sülfat fiyatlarına yönelik bilgi değişimi gerçekleştiği açıktır.
- (101) **BELGE 19:** Sodaş'ta yapılan yerinde incelemede; OKS tarafından Sodaş Genel Müdürü Serdar SALANCI'nın dikkatine faks yoluyla gönderilen, OKS'nin bayilerine yönelik hazırlanmış olduğu 13.09.2005 tarihli olan ve 15.09.2005 tarihinden itibaren uygulanacak Çardak/DENİZLİ teslimi fiyatları içeren fiyat duyurusu elde edilmiştir. Faksın tam olarak hangi tarihte gönderildiği anlaşılammakla birlikte Eylül ayı içerisinde olduğu görülmektedir. Bu duyuruya göre 15.09.2005 tarihinden itibaren geçerli olacak fiyatlar şu şekildedir:

12-24/711-199PUDRA FİYATLARIMIZ

PEŞİN	150.00 YTL/TON
1 AY	154.00 YTL/TON
2 AY	160.00 YTL/TON

SATIŞ FİYATLARINIZ

PEŞİN	164.00 YTL/TON
1 AY	168.00 YTL/TON
2 AY	175.00 YTL/TON

KRİSTAL FİYATLARIMIZ

PEŞİN	46.00 YTL/TON
1 AY	47.00 YTL/TON
2 AY	48.00 YTL/TON

SATIŞ FİYATLARINIZ

PEŞİN	50.00 YTL/TON
1 AY	51.00 YTL/TON
2 AY	52.00 YTL/TON

- (102) Bu fiyat duyurusu, 01.09.2005 tarihli fiyat duyurusu ile karşılaştırıldığında sadece pudranın müşteri satış fiyatlarının farklılaştığı görülmektedir. Bu yeni tarihli duyuruda yer alan rakamlar ise el yazısı ile 01.09.2005 tarihli belgenin yanına el yazısıyla not alınmıştır. Ayrıca, Raporun ilerleyen bölümlerinde yer alan Tablo 12'den de görüleceği üzere, OKS 01.09.2005 tarihli duyuruda yer alan fiyatlarını hiç uygulamamış, fiyat değişimi 15.09.2005 tarihinde gerçekleşmiştir.
- (103) Ayrıca 01.09.2005 tarihli duyurudan farklı olarak bu duyuruya,
“Şirket yetkilisi Bayilerle birlikte müşteri ziyaretinde bulunacak ve Bayi satış fiyatı uygulanmadığının tespit edildiği durumlarda bayiliğin sona erdirilmesi veya Müşterinin başka Bayiye yönlendirilmesi tek taraflı olarak OTUZBİR KİMYA VE SAN. TÜRK LTD. ŞTİ. yetkisinde olacaktır. “
ifadesi eklenmiştir. Bu ifade, Sodaş'ın fiyat duyurusunda yer alan ifadenin aynısı olup taraflar arasındaki iletişimin bir sonucu olduğu ve OKS'nin bayilerin yeniden satış fiyatlarını kontrol etme çabasında olduğunun bir göstergesi olarak değerlendirilmektedir.
- (104) Bu fiyat listesinin gönderildiği faks ile birlikte OKS'den Sodaş'a iki sayfadan ibaret olan bazı müşterilerin isimlerinin yer aldığı ve 05.09.2005 tarihinde OKS muhasebe müdürü Selçuk ERDOĞDU, 09.09.2005 tarihinde ise Sodaş İç Satış Müdürü Mustafa ÖZDEMİR tarafından imzalandığı anlaşılan bir liste gönderilmiştir.
- (105) Sodaş ve OKS yetkililerinin imzalarının bulunduğu bu müşteri listeleri taraflar arasında müşteri paylaşımı olduğunun göstergesi olarak değerlendirilmektedir.
- (106) **BELGE 20:** Sodaş'ta yapılan yerinde incelemede bulunan bir başka belge ise “Sodaş A.Ş. Kristal Sodyum Sülfat Müşteri Listesi” başlıklı 134 adet firmanın unvanlarını içeren bir belgedir. Söz konusu belge taraflar arasında iki defa fakslanmış olduğundan tam tarihleri anlaşılamamakla birlikte 2005 yılının Eylül ayının 12'sinde ya da 13'ünde gönderilmiş olduğu tahmin edilmektedir. Bu müşteri listesi 13.09.2005 tarihinde hem Sodaş İç Satış Sorumlusu Mustafa ÖZDEMİR, hem de OKS Pazarlama Sorumlusu Gönül BORAN tarafından imzalanmış bulunmaktadır. Belgenin taraflar arasında iki defa faks çekilmesinin nedeninin de belgenin karşılıklı imzalanma süreci olduğu düşünülmektedir. Bu belgenin de Sodaş ile OKS arasındaki müşteri paylaşımının bir kanıtı olduğu değerlendirilmektedir.
- (107) **BELGE 21:** Sodyum sülfat müşterisi Beybo Boya Sanayi ve Tic. A.Ş. Genel Müdürü Ekrem DURSUN tarafından Sodaş Genel Müdürü Serdar SALANCI'ya gönderildiği anlaşılan 05.04.2006 tarihli yazıda aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:
*“Sodyum sülfat alımımızı uzun yıllardan beri çalışmakta olduğumuz İmer Kimya A.Ş. firması ile devam ettirmek kararındayız.
Ticari etik anlayışımız ve tüketici haklarımız gereği, alternatif malzeme kullanma pahasına herhangi bir dayatmayı kabul etmeyeceğimiz doğaldır.”*
- (108) Bu belgeden Beybo Boya Sanayi ve Tic. A.Ş.'nin sodyum sülfat tedariki konusuna farklı bir bayiye yönlendirildiği ancak şirketin buna karşı çıkarak İmer Kimya'dan alım yapmaya devam etmek istediği görülmektedir.
- (109) Sodaş'ın belgeye ilişkin açıklamaları şu şekildedir.

12-24/711-199

“ Sodaş bayisi ile OKS bayisi arasında Beybo'nun hangi müşteri listesinde yer aldığına dair bir anlaşmazlık çıkmıştır. Bunun üzerine Beybo, bize OKS'nin bayisi ile çalışmak istemediğini, bizim bayimiz olan İmer Kimya ile çalışmaya devam etmek istediğini belirten bir yazı yazmıştır.”

(110) Belgede yer alan ifadeler ve Sodaş yetkilisinin açıklamaları birlikte değerlendirildiğinde, belgede bahsedilen problemin teşebbüsler arasındaki müşteri paylaşımından kaynaklanmış olduğu anlaşılmaktadır.

(111) **BELGE 22:** OKS Müdürü Halit KUNTER tarafından Sodaş Genel Müdürü Serdar SALANCI'nın dikkatine gönderilen 30.05.2008 tarihli yazıda aşağıdaki ifadeler yer almaktadır.

“...Serdar'cığim, bugünkü telefon görüşmemizde konuştuğumuz üzere, Kristal ve Pudra fiyatlarımızda aşağıdaki şekilde bir düzenleme yapmayı uygun görüyorum, siz de onaylarsanız 16. Haziran.2008 tarihinde geçerli olmak üzere Haziran ayı başında bayi ve müşterilerimize duyuracağım...”

Halit Kunter

Kristal

	Bayi	Müşteri
Peşin	57	62
1 Ay	58	64
2 Ay	59	65

Pudra

	Bayi	Müşteri
Peşin	183	200
1 Ay	188	205
2 Ay	194	212”

(112) Bu belgeden Sodaş Genel Müdürü Serdar SALANCI ile OKS Müdürü Halit KUNTER arasında 30.05.2008 tarihinde kristal ve pudra sodyum sülfat fiyatlarına ilişkin bir telefon konuşması gerçekleştiği ve bu görüşmede pudra ve kristal sodyum sülfat fiyatlarının anlaşmalı olarak belirlendiği görülmektedir. Nitekim ilerleyen bölümlerde yer verilen Tablo 12'den ve Tablo 13'den de görüleceği üzere taraflar 16.06.2008 tarihinde kristal ve pudra sodyum sülfat fiyatlarına aynı miktarda zam yapmışlardır.

(113) **BELGE 23:** Sodaş İç Şatış Elemanı Pınar KAÇMAZ ile Sodaş bayisi BRP Kimya arasında 18.03.2010 tarihinde gerçekleşen e-posta yazışmalarında aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

Sodaş'tan Pınar KAÇMAZ tarafından gönderilen e-posta:

“Otuzbir Kimya'nın müşterisi olan Gülçek/Çerkezköy firmasına tarafınızdan kesinlikle mal verilmemesi rica olunur.”

BRP Kimya yetkilisi Fatma SÜTEMEN tarafından gönderilen cevabi e-posta:

“Ben satış temsilcisine bilgi verdim”

(114) Bu e-posta yazışmalarından, Sodaş'ın bayisini OKS müşterilerine mal vermemek konusunda uyardığı ve bayinin de bu doğrultuda kendi satış temsilcisini ikaz ettiği anlaşılmaktadır. Bu yazışmalar Sodaş ile OKS arasında müşteri paylaşımı bulunduğu iddiasını destekler niteliktedir.

(115) **BELGE 24:** Sodaş İç Satış Sorumlusu Mustafa ÖZDEMİR'in 11.08.2010 tarihinde OKS Pazarlama Sorumlusu Gönül BORAN'a gönderdiği e-postada aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

“... Naz Örne Firması Hafif Tip için sizi arayabilir. Mamul kalmadığını söylerseniz sevinirim. Bizden devamlı olarak Ağır tip alıyor. Aynı zamanda fiyat araştırması yapıyormuş.”

12-24/711-199

- (116) Bu e-postadan Sodaş'ın müşterisi olan Naz Örne firmasının fiyat araştırması içinde olduğu ve Sodaş'ın bu konuda OKS'den Naz Örne'nin kendilerini araması halinde mal vermemesi ricasında bulunduğu anlaşılmaktadır.
- (117) **BELGE 25:** 06.10.2010 tarihinde Sodaş Genel Müdürü Serdar SALANCI'nın OKS Müdürü Halit KUNTER'e gönderdiği e-posta ekinde Sodaş'ın Ekim 2010 tarihli Sodyum Sülfat fiyat listesi yer almaktadır. Bu listede pudra ve kristal için fabrika teslim fiyatları aşağıdaki gibidir:

<i>HAFİF TİP SODYUM SÜLFAT (TL/TON)</i>		
<i>FİRMA ADI</i>	<i>VADE</i>	<i>BİRİM FİYAT</i>
<i>GENEL LİSTE</i>	<i>PEŞİN</i>	<i>183,00 TL</i>
	<i>30 GÜN</i>	<i>188,00 TL</i>
	<i>60 GÜN</i>	<i>194,00 TL</i>
<i>DİĞER DETERJAN MÜŞTERİLERİ</i>	<i>PEŞİN</i>	<i>220,00 TL</i>

<i>RAFİNE KRİSTAL/KRİSTAL SODYUM SÜLFAT (TL/TON)</i>		
<i>FİRMA ADI</i>	<i>VADE</i>	<i>BİRİM FİYAT</i>
<i>GENEL LİSTE</i>	<i>PEŞİN</i>	<i>183,00 TL</i>
	<i>30 GÜN</i>	<i>188,00 TL</i>
	<i>60 GÜN</i>	<i>194,00 TL</i>
<i>FİRMA ADI</i>	<i>VADE</i>	<i>BİRİM FİYAT</i>
<i>GÜR KİMYA</i>	<i>90 GÜN</i>	<i>61,00 TL</i>

- (118) Bu belge taraflar arasında sodyum sülfat satış fiyatlarına ilişkin bilgi değişiminin 2010 yılının Ekim ayında da devam ettiğini göstermektedir.
- (119) **BELGE 26:** OKS Pazarlama Sorumlusu Gönül BORAN'ın 21.10.2010 tarihinde Sodaş İç Satış Sorumlusu Mustafa ÖZDEMİR'e ve Sodaş bayisi Beydağı Kimya'dan Asaf Bey isimli kişiye gönderdiği ve daha sonrasında Mustafa ÖZDEMİR'in Sodaş İç Satış Elemanı Pınar KAÇMAZ'a yönlendirdiği görülen e-postada aşağıdaki ifadeler yer almıştır:

"Kahramanmaraş bayimiz NURUZ Kimya ile ilgili sorunlar yaşamaktayız. Lütfen müşteri portföyümüze kayıtlı olan aşağıda isimleri yazılı firmalara SÜLFAT verilmemesi konusunda hassasiyetinizi önemle rica ediyoruz...

*... AKARCA TEKSTİL
BABACAN TEKSTİL
ÇMS-BALSUYU
BEYDAĞI TEKSTİL
DOKUBOY TEKSTİL
HİLTEK-HİLAL TEKSTİL
KRAL
MATESA
NET
UYUM TEKSTİL*

Mal verilmemesi hususundaki hassasiyetinizi önemle rica ediyoruz."

- (120) Bu e-posta'dan, rakip teşebbüslerin birbirlerinin müşteri portföylerindeki müşterilere satış yapılmaması hususunu takip ettikleri anlaşılmaktadır. Bu durum da taraflar arasında bir müşteri paylaşımı anlaşması olduğunu teyit etmektedir.
- (121) **BELGE 27:** OKS Pazarlama Sorumlusu Gönül BORAN'ın 22.12.2010 tarihinde Sodaş İç Satış Sorumlusu Mustafa ÖZDEMİR'e ve İç Satış Elemanı Pınar KAÇMAZ'a gönderdiği ve Mustafa ÖZDEMİR tarafından da Sodaş Genel Müdürü Serdar SALANCI'ya yönlendirildiği anlaşılan, Sodyum sülfat (kristal) fiyat artışı konulu e-postada aşağıdaki ifadeler yer almıştır:

12-24/711-199

“...27.12.2010 tarihinden itibaren Çardak/Denizli Sodyum Sülfat(kristal) Fabrikamız teslimi satış fiyatlarımıza zam yapma kararı almış bulunmaktayız. Satış fiyatlarımız aşağıda belirtildiği gibidir...”

BAYİ		MÜŞTERİ	
SODYUM SÜLFAT (KRİSTAL)		SODYUM SÜLFAT (KRİSTAL)	
PEŞİN	63. TL/TON	PEŞİN	68. TL/TON
1 AY	64. TL/TON	1 AY	70. TL/TON
2 AY	65. TL/TON	2 AY	71. TL/TON

(122) Bu e-postadan OKS'nin 27.12.2010 tarihinden itibaren uygulayacağı fiyatları 22.12.2010 tarihinde, bir başka deyişle uygulama tarihinin beş gün öncesinde rakip teşebbüs olan Sodaş'a bildirdiği anlaşılmaktadır. Bu belge taraflar arasında gelecekte uygulanacak fiyatlara ilişkin bir bilgi değişimi olduğunun açık bir göstergesi olarak değerlendirilmektedir. Nitekim Tablo 13 incelendiğinde de görüleceği üzere OKS, 27.12.2010 tarihinde kristal sodyum sülfata zam yapmış, bu zammın on yedi gün sonrasında da Sodaş kristal sodyum sülfat bayi satış fiyatlarına zam yaparak fiyatlarını OKS ile aynı düzeye getirmiştir.

(123) **BELGE 28:** OKS Pazarlama Sorumlusu Gönül BORAN'ın 03.01.2011 tarihinde Sodaş İç Satış Sorumlusu Mustafa ÖZDEMİR'e gönderdiği e-postada aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

“...fiyat artışından dolayı sizinde bizimde müşterilerimiz araştırma içerisinde, telefonda da bahsetmiştik.

Müşterilerimizden ÇALIŞKAN TEKSTİL (Çorlu), EREN TEKSTİL (Çorlu), Yünsa Tekstil (Çerkezköy) fiyat araştırması içerisinde.

Lütfen mal verilmemesini önemle rica ederiz.”

(124) Bir önceki belgede bahsi geçen fiyat artışını takiben yapılan bu yazışmadan, OKS'nin fiyat artırımından dolayı müşterilerinin fiyat arayışı içerisine girdikleri, bu nedenle de OKS'nin Sodaş'a müşterilerine mal verilmemesi konusunda ricada bulunduğu görülmektedir. Söz konusu belge de müşteri paylaşımını destekleyen bir unsur olarak değerlendirilmektedir.

(125) **BELGE 29:** Sodaş İç Satış Sorumlusu Mustafa ÖZDEMİR'in 26.01.2011 tarihinde OKS Pazarlama Sorumlusu Gönül BORAN'a gönderdiği e-postada aşağıdaki ifadeler yer almıştır:

“...nakliye zamlarını hangi gün yayınlıyorsunuz? Olmazsa ikimiz birlikte yayınlayalım karışıklık olmasın bilgi verirseniz sevinirim...”

(126) Bu belgede yer alan ifadeler, teşebbüsler arasında nakliye fiyatları konusunda da bir anlaşma ya da bilgi değişimi olabileceğini akla getirmektedir.

(127) **BELGE 30:** OKS Pazarlama Sorumlusu Gönül BORAN ile Sodaş İç Satış Sorumlusu Mustafa ÖZDEMİR ve Sodaş İç Satış Elemanı Pınar KAÇMAZ arasında gerçekleşen 08.02.2011 tarihli e-posta yazışmalarında aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

Gönül BORAN tarafından gönderilen e-posta:

“...müşterilerimizden Fon Boya/Çorlu – Eren Tekstil/Çorlu fiyat araştırması içerisindedir. Tarafınızdan sodyum sülfat verilmemesini rica ederiz.”

Mustafa ÖZDEMİR tarafından Pınar KAÇMAZ'a gönderilen e-posta:

“...bayilerimizi uyuralım.”

Sodaş'tan Pınar KAÇMAZ'ın OKS'ye gönderdiği e-posta:

“Eren Tekstil müşteri listenizde görünmüyor. İsim değişikliği mi oldu acaba?”

OKS'nin cevabi e-postası:

“... Modern Tekstil Çorlu(eski) – (uzun zaman oldu. Yeni adıyla Eren Tekstil olarak faaliyette)

12-24/711-199

- (128) Bu e-posta yazışmalarından da yine tarafların müşteri listelerinin karşılıklı olarak birbirinde bulunduğu, müşteri portföylerinin korunması konusunda teşebbüsler arasında bir mutabakat olduğu ve bayilerin birbirlerinin müşterisine mal vermemeleri konusunda uyarıldığı anlaşılmakta olup, belge müşteri paylaşımının bir kanıtı olarak değerlendirilmektedir.
- (129) **BELGE 31:** Sodaş İç Satış Sorumlusu Mustafa ÖZDEMİR ile OKS Pazarlama Sorumlusu Gönül BORAN arasında 05.04.2011 ve 06.04.2011 tarihinde gerçekleşen e-posta yazışmalarında aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:
- Mustafa ÖZDEMİR tarafından Gönül BORAN'a gönderilen e-posta:
- "...Eren Tekstil piyasadan kristal teklifi alıyormuş. Bana bilgi İmer'den geldi. Teklif vermemişler."*
- Gönül BORAN'dan Mustafa ÖZDEMİR'e gönderilen e-posta:
- "Eren Tekstil her sipariş zamanı fiyat teklifi almaya başladı satın alma değişecek, çalışmalar içerisinde olduğundan araştırma yapıyor. Dün çıkardık sülfatını. Tşk. Ederiz bilgilendirme için. Bu arada Koveka Tekstil Çorlu HALA MAL ALMIYOR. Sıkıştırdım. Neresi olduğunu söylemedi. Ve ayda iki kamyon gibi sülfat alıyor. Lütfen sülfat verilmesin."*
- Mustafa ÖZDEMİR tarafından Gönül BORAN'a gönderilen cevabi e-posta:
- "Direkt giden yok ama Birpa ve İmer'i uyarayım..."*
- (130) Bu e-posta yazışmalarından, OKS'nin müşteri listesine kayıtlı olan Eren Tekstil'in Sodaş'ın bayisi olan İmer Kimya'dan fiyat teklifi istediği, ancak İmer Kimya'nın bu firmaya fiyat vermediği ve durumu Sodaş'a bildirdiği, Sodaş'ın da OKS'ye bu konuyu bildirdiği anlaşılmaktadır. Ayrıca, aynı e-posta silsilesinden yine OKS'nin müşterisi olan Koveka Tekstil'in bir süredir OKS'den mal almadığı ve OKS'nin bu firmanın malı kimden aldığını öğrenmeye çalıştığı ancak öğrenemediği ve Sodaş'a bu firmaya mal vermemesi konusunda ricada bulunduğu anlaşılmaktadır. Nitekim Sodaş da karşılığında bu firmaya doğrudan mal göndermediğini ancak yine de bayilerini bu firmaya mal vermemeleri konusunda uyaracağını bildirmiştir.
- (131) Bu yazışmalar, teşebbüsler arasında müşteri paylaşımı olduğunu destekler nitelikte olup, taraf teşebbüslerin bu paylaşımına uyulup uyulmadığını karşılıklı olarak ve bayiler kanalıyla kontrol ettiklerini göstermektedir.
- (132) **BELGE 32:** OKS Pazarlama Sorumlusu Gönül BORAN ile Sodaş İç Satış Sorumlusu Mustafa ÖZDEMİR arasında 13.04.2011 tarihinde geçen "Mal verilmemesi" konulu e-posta yazışmalarında aşağıdaki ifadeler yer almıştır:
- Gönül BORAN'dan Mustafa ÖZDEMİR'e gönderilen e-posta:
- "... Urhan Boya Denizli ve Koveka Tekstil Çorlu'ya (nerden aldığını ısrarla söylemiyor.) hala bayi veya satıcılarınızdan sülfat verilmektedir. Urhan Boya için, (Özgür Beyle konuştum vermiyoruz dedi. Firma rafine kristal kullandığını söylüyor) Lütfen mal verilmemesini önemle rica ederiz."*
- Mustafa ÖZDEMİR tarafından Gönül BORAN'a gönderilen e-posta:
- "... Özgürle şimdi konuştum kesinlikle sülfat vermiyormuş benden de gitmiyor sizden de gitmiyor denizli de başka bayi de yok sadece tuz kullanıyor olabilir başkası mümkün değil. Zaten bizim verme dediğimiz yere Özgürün vermesi mümkün değil. Koveka'yıda bir daha araştıracağım daha önce araştırdım kimse vermiyordu zaten..."*
- Gene de bayileri uyarayım"*
- (133) OKS ve Sodaş yetkilileri arasında yapılan bu e-posta yazışmalarından, OKS'nin bazı müşterilerinin OKS ve OKS bayileri dışında başka kaynaklardan sodyum sülfat temin ettiği, OKS'nin bu durumu Sodaş'a bildirerek kendi müşterilerine mal verilmemesini rica ettiği anlaşılmaktadır. Bu rica karşısında Sodaş ise, kendisinin ya da bayilerinin OKS müşterilerine mal vermediğini, yine de bayilerini uyaracağını bildirmiştir. Ayrıca Mustafa

12-24/711-199

Özdemir'in gönderdiği e-postada yer alan "Zaten bizim verme dediğimiz yere Özgürün vermesi mümkün değil." ifadesi, Sodaş'ın bayilerinin hangi müşterilere satış yaptığının Sodaş'ın denetimi altında olduğunu göstermektedir.

- (134) Bu belgede yer alan ve yukarda açıklanan ifadeler OKS ile Sodaş arasında bir müşteri paylaşımı olduğunu ve bu paylaşımın uyulup uyulmadığının da teşebbüsler tarafından gerek doğrudan gerek bayiler kanalıyla denetlendiğini ortaya koymaktadır.

J.1.1.3. Alkim'de Yapılan Yerde İncelemede Elde Edilen Belge

- (135) **BELGE 33:** Önaraştırma döneminde Alkim'de yapılan yerinde incelemede elde edilen, Sodaş eski Genel Müdürü Yunus KINAM tarafından Sodaş Murahhas üyesi Ferit KORA'nın dikkatine ve Alkim Genel Müdür Nihat ERKAN'ın bilgisine gönderilen 27.01.2005 tarihli yazıda aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

"...1988-1991 yılları arasında OKS ile yaşanan kriz sonrasında, Sn. Levent Otuzbir'in aktif görevden ayrılması ile Genel müdürlük görevine gelen merhum Sn. Kasım Vurgun ile zaman içinde iyi ilişkiler kurulmuştur.

Bu dönem içerisinde tekstil boyahanelerine yönelik satış politikalarında sağlanan işbirliği her iki kuruluşa avantaj sağlamıştır.

[...]

...pek tabi OKS ile yaşanan 12-13 yıllık bir uzlaşma döneminden sonra, Maden İşleri Gn.Md.lüğü nezdinde, Sn.Levent Otuzbir yalan yanlış gerçekler sunabilir, yapısı da buna müsaittir."

- (136) 2002 yılı sonuna kadar Sodaş'ın genel müdürlüğünü yapmış olan Yunus KINAM tarafından yazılan bu belgede 1991 yılından sonra OKS ile Sodaş arasında iyi ilişkiler kurulduğundan ve tekstil boyahanelerine yönelik olarak sağlanan işbirliğinden bahsedilmektedir. "OKS ile yaşanan 12-13 yıllık bir uzlaşma döneminden sonra" ifadesi ise 1991 yılında sağlanan bu işbirliğinin 2003-2004 yıllarında bozulduğunu düşündürmektedir. Ki bu durum da daha önce yer verilen pek çok belgeyi destekler nitelikte bir bulgudur.

J.1.2. SODAŞ'ın yaptığı Pişmanlık Başvurusu

- (137) Sodaş vekili tarafından 06.07.2011 günü Kartellerin Ortaya Çıkarılması Amacıyla Aktif İşbirliği Yapılmasına Dair Yönetmelik (Pişmanlık Yönetmeliği) çerçevesinde bir başvuru yapılmıştır. Taraf vekili, kartelin etkilediği pazarların kristal sodyum sülfat ve hafif tip sodyum sülfat pazarları olduğunu, kartelin 2004 yılından bu yana devam ettiğini ve kartele taraf teşebbüslerin de Sodaş Sodyum Sanayi A.Ş. ve Otuzbir Kimya ve Sanayi Türk Ltd. Şti. olduğunu ifade ederek Pişmanlık Yönetmeliği'nin 6. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendindeki bilgi ve belgelerin hazırlanabilmesi için süre talep etmiştir. Söz konusu bilgi ve belgelerin hazırlanabilmesi için tarafa 29.07.2011 tarihine kadar süre verilmiştir. Bu çerçevede hazırlanan bilgi ve belgeler Kurum kayıtlarına 29.07.2011 tarih ve 5497 sayı ile intikal etmiştir. Pişmanlık Yönetmeliği'nin 6. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendi çerçevesinde taraf; kartelin etkilediği ürünler, kartelin süresi, kartele taraf olan teşebbüslerin isimleri, kartelle ilişkili görüşmelerin tarihleri, yerleri, katılımcıları ve kartelle ilgili sahip olunan bilgi ve belgeler hakkında aşağıda yer verilen açıklamaları yapmıştır:

"Kurul, Sodaş ve Otuzbir Kimya'da gerçekleştirdiği yerinde incelemelerde, ön araştırma yapılmasına neden olan Sodyum Sülfatın fiyatının belirlenmesi ve müşteri paylaşımı gerçekleştirilmesi iddialarının doğru olabileceğine dair birçok bulguya rastlamıştır. Şöyle ki, iki teşebbüs arasında 2004 yılından beri gerçekleşen yazışmalar Sodaş ve Otuzbir Kimya'nın (1) Kristal Sodyum Sülfat ve Hafif Tip Sodyum Sülfat fiyatlarını, aralarında bilgi değişimi gerçekleştirmek suretiyle belirlediklerini ve bu fiyatların uygulanmasını sağlamak amacıyla ayrıca bu fiyatları bayilere dayattıklarını ve (2) Kristal Sodyum Sülfat ve Hafif Tip Sodyum Sülfat müşterilerini aralarında paylaşarak danışıklı bir şekilde birer müşteri portföyü oluşturduklarını, buna yönelik olarak da, birbirlerinin müşterilerine satış

12-24/711-199

yapmamak amacıyla sürekli iletişim halinde olduklarını ve bu konuda bayilerini de sürekli uyardıklarını açıkça ortaya koymaktadır.

Sodaş ise, yukarıda kendisi ve Otuzbir Kimya'ya karşı yöneltilen bu iddiaların doğru olduğunu kabul etmektedir. 2004 yılından bu yana, Sodaş ile Otuzbir Kimya hem Sodyum Sülfatın fiyatlarını belirlemekte, hem de müşteri paylaşımı gerçekleştirmektedirler.

...

Yukarıda yer alan tüm bu açıklamalarımız kapsamında, Müvekkil Şirketin aktif işbirliği başvurusunun kabulü ve Müvekkil Şirket'in Kurul ile yürüttüğü işbirliği kapsamında, Müvekkil Şirkete ve yöneticilerine, yaptıkları aktif işbirliği sonucunda ceza verilmemesi talep edilmektedir."

- (138) Rekabet Kurulu 17.08.2011 tarih 11-45/1073-MP sayı ve 25.08.2011 tarih 11-46/1154-MP sayı ile söz konusu başvurunun, anılan Yönetmeliğin 6. maddesinde belirlenen koşulları yerine getirmiş olması kaydıyla, Pişmanlık Yönetmeliği'nin 5. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendi kapsamında kabul edilmesine karar vermiştir.

J.1.3. Sodyum Sülfat Pazarına İlişkin Yapılan Değerlendirmeler

- (139) Yukarıdaki belgeler ile bu belgelere ilişkin açıklamalar ve SODAŞ tarafından yapılan pişmanlık başvurusu bir arada düşünüldüğünde dosya kapsamında değerlendirilmesi gereken hususlar şu şekilde ortaya çıkmaktadır:

- OKS ile Sodaş arasında pudra ve kristal sodyum sülfat fiyatlarını birlikte belirlemeye yönelik bir anlaşma olduğu,
- OKS ile Sodaş arasında müşteri paylaşımına yönelik bir anlaşma olduğu.

Aşağıda sırasıyla bu hususlara ilişkin değerlendirmelere yer verilmiştir:

- (140) **i. OKS ile Sodaş Arasında Pudra ve Kristal Sodyum Sülfat Fiyatlarını Birlikte Belirlemeye Yönelik Bir Anlaşma Olduğu**
- (141) Yukarıda yer verilen pek çok belgede OKS ve Sodaş arasında fiyat konusu da dahil pek çok konuda bir uzlaşma olduğunu, ancak bu uzlaşmanın 2004 yılında OKS'nin sodyum sülfat fiyatlarını düşürmesi neticesinde bozulduğunu, ardından 05.09.2005 tarihinde Halit KUNTER'in OKS Müdürlüğü görevine gelmesiyle taraflar arasında yeniden uzlaşma sağlandığını gösteren ifadeler bulunmaktadır.
- (142) Nitekim belgelerden de taraflar arasında zaman zaman sodyum sülfat fiyatlarına ilişkin görüşmeler ve bilgi değişimi gerçekleştiği tespit edilmiştir. Yerinde incelemelerde elde edilen belgelerden tespit edilen görüşmelerin ve bilgi değişimlerinin tarihleri aşağıdaki gibidir:

Tablo 9: OKS ve Sodaş arasındaki fiyat içerikli iletişim tarihlerini gösteren tablo

Tarih	İletişimin Niteliği	İlgili Belge
30.4.2002	OKS'nin 2.5.2002'den itibaren uygulanacak fiyat duyurusunu Sodaş'a göndermesi	BELGE 13
27.09.2005	Sodaş'ın OKS'ye 23.9.2005 tarihli fiyat duyurusunu göndermesi	BELGE 2
Eylül 2005	OKS'nin 15.9.2005'ten itibaren uygulanacak fiyat duyurusunu Sodaş'a göndermesi	BELGE 19
16-24.11.2006	OKS yetkililerinin Sodaş Genel Müdürünü ziyareti, pudraya zam yapılması konusunun görüşülmesi	BELGE 5
30.5.2008	OKS Müdüründen Sodaş Genel Müdürüne 16.6.2008'den itibaren uygulanacak fiyatları içeren e-posta gönderilmesi	BELGE 22
6.10.2010	Sodaş Genel Müdürünün OKS Müdürüne ekinde 'Ekim 2010 Sodyum Sülfat Fiyat Listesi'nin bulunduğu e-posta göndermesi	BELGE 25
22.12.2010	OKS yetkilisinin Sodaş yetkililerine OKS'nin 27.12.2010 tarihinden itibaren kristale zam yapma kararı aldığını ve zamlı fiyatları içeren e-posta göndermesi	BELGE 27

12-24/711-199

- (143) Yukarıdaki tablodan görüldüğü üzere, özellikle 2005 yılında mutabakatın yeniden sağlanmasından sonra taraflar pek çok kez sodyum sülfat fiyatlarını konu alan görüşmelerde ve bu fiyatlara ilişkin bilgi değişiminde bulunmuşlardır. Aşağıda yer alan Tablo 12 ve Tablo 13'de ise tarafların 2004 yılından beri sırasıyla pudra sodyum sülfatta ve kristal sodyum sülfatta gerçekleştirdikleri fiyat değişikliklerine yer verilmektedir.

Tablo 10: 2004-2011 yılları arasında OKS'nin ve SODAŞ'ın Pudra Satış Fiyat Değişimleri

OKS				SODAŞ			
Tarih	Vade	Bayi Fiyatı (TL)	Müşteri Fiyatı (TL)	Tarih	Vade	Bayi Fiyatı (TL)	Müşteri Fiyatı (TL)
1.1.2004 ²⁰	PEŞİN	147,50	164,00	OCAK 2004	PEŞİN	147,50	161,00
	1 AY	153,50	168,00		30 GÜN	153,50	168,00
	2 AY	159,50	175,00		60 GÜN	159,50	175,00
15.9.2005	PEŞİN	150,00	164,00	EKİM 2005	PEŞİN	150,00	165,00
	1 AY	154,00	168,00		30 GÜN	154,00	170,00
	2 AY	160,00	175,00		60 GÜN	160,00	176,00
24.7.2006	PEŞİN	158,00	172,00	24.7.2006	PEŞİN	158,00	172,00
	1 AY	162,00	177,00		30 GÜN	162,00	177,00
	2 AY	168,00	183,00		60 GÜN	168,00	183,00
4.6.2007	PEŞİN	170,00	186,00	4.6.2007	PEŞİN	170,00	186,00
	1 AY	175,00	190,00		30 GÜN	175,00	190,00
	2 AY	181,00	198,00		60 GÜN	181,00	198,00
16.6.2008	PEŞİN	183,00	200,00	16.6.2008	PEŞİN	183,00	200,00
	1 AY	188,00	205,00		30 GÜN	188,00	205,00
	2 AY	194,00	212,00		60 GÜN	194,00	212,00
27.12.2010	PEŞİN	192,00	210,00	20.5.2010	SODAŞ'ın bu tarihten sonra pudra sodyum sülfat üretim ve satışı bulunmamaktadır.		
	1 AY	197,00	215,00				
	2 AY	204,00	222,00				
19.9.2011	PEŞİN	200,00	220,00				
	1 AY	207,00	225,00				
	2 AY	214,00	230,00				

- (144) Yukarıda yer verilen tabloda OKS ve Sodaş'ın pudra sodyum sülfat satış fiyatı değişim tarihleri ve bu tarihler itibarıyla bayi satış fiyatı ve bayilerin müşterilere satış fiyatı görülmektedir. Tablonun incelenmesinden anlaşılacağı üzere, her iki teşebbüs de fiyatlarını peşin satışlar, bir ay vadeli satışlar ve iki ay vadeli satışlar olmak üzere üç farklı vadeye göre açıklamaktadır. Bu tabloda yer alan fiyatlara bakıldığında ise 2004 yılı başında teşebbüslerin pudra sodyum sülfat satışlarında uygulayacakları bayi ve müşteri fiyatlarının –peşin müşteri fiyatları dışında- aynı olduğu görülmektedir. Ancak 2004 yılında taraflar arasında ortaya çıkan ihtilaf nedeniyle bu fiyatlar tam olarak uygulanamamış olup, 2005 yılının Eylül ayına kadar olan dönem için teşebbüslerden sağlıklı fiyat verileri elde edilememiştir. Bununla birlikte, yine tablodan, 15.09.2005 tarihinden Sodaş'ın pudra sodyum sülfat üretim ve satışını sonlandırdığı 20.05.2010 tarihine kadar her iki teşebbüsün de fiyat değişimlerini aynı gün gerçekleştirdiği ve gerek bayi fiyatını gerek müşteri fiyatını aynı düzeyde uyguladığı görülmektedir. Bu durumun tek istisnası 15.09.2005 tarihi ile 24.07.2006 tarihi arasında uygulanan bayilerin müşterilere satış fiyatıdır. Bu dönemde Sodaş'ın müşteri satış fiyatlarının OKS'nin müşteri satış fiyatlarından peşin ve iki ay vadeli satışlarda 1,00 TL, bir ay vadeli satışlarda ise 2,00 TL yüksek olduğu görülmektedir.

²⁰ OKS'den elde edilen bilgilerden 01.01.2004 tarihinde yürürlüğe giren bu fiyatların, taraflar arasında ihtilafın başladığı zamana kadar uygulandığı anlaşılmaktadır. Teşebbüs yetkilileri, taraflar arasında yaşanan ihtilaf dolayısıyla 15.09.2005 tarihine kadar teşebbüsler arasında fiyat kargaşası yaşandığını ve bu nedenle bu döneme ilişkin sağlıklı bir fiyat verisi sunmanın mümkün olmadığını, her müşteriye farklı fiyatlar uygulandığını ifade etmiştir.

12-24/711-199

Tablo 11: 2004-2011 yılları arasında OKS'nin ve SODAŞ'ın Kristal Satış Fiyat Değişimleri

OKS				SODAŞ			
Tarih	Vade	Bayi Fiyatı (TL)	Müşteri Fiyatı (TL)	Tarih	Vade	Bayi Fiyatı (TL)	Müşteri Fiyatı (TL)
1.1.2004	PEŞİN	57,00	62,00	OCAK 2004	PEŞİN	57,00	62,00
	1 AY	58,00	65,00		30 GÜN	59,30	65,00
	2 AY	61,56	68,00		60 GÜN	61,56	67,50
1.1.2005	OKS, bu dönemde yaşanan fiyat kargaşası nedeniyle her müşteriye 42-50 TL arasında değişen farklı fiyatlar uygulandığını belirtmiştir.			OCAK 2005	PEŞİN	43,00	47,00
					30 GÜN	44,30	48,50
					60 GÜN	45,65	50,00
15.9.2005	PEŞİN	46,00	50,00	EKİM 2005	PEŞİN	46,00	50,00
	1 AY	47,00	51,00		30 GÜN	47,00	51,50
	2 AY	48,00	52,00		60 GÜN	48,00	52,50
13.2.2006	PEŞİN	49,00	54,00	1.2.2006	PEŞİN	49,00	54,00
	1 AY	50,00	55,00		30 GÜN	50,00	55,00
	2 AY	51,00	56,00		60 GÜN	51,00	56,00
4.6.2007	PEŞİN	53,00	58,00	4.6.2007	PEŞİN	53,00	58,00
	1 AY	54,00	59,00		30 GÜN	54,00	59,00
	2 AY	55,00	60,00		60 GÜN	55,00	60,00
16.6.2008	PEŞİN	57,00	62,00	16.6.2008	PEŞİN	57,00	62,00
	1 AY	58,00	64,00		30 GÜN	58,00	64,00
	2 AY	59,00	65,00		60 GÜN	59,00	65,00
27.12.2010	PEŞİN	65,00	71,00	13.1.2011	PEŞİN	65,00	Fiyat Belirlenmedi.
	1 AY	66,00	73,00		30 GÜN	66,00	
	2 AY	67,00	74,00		60 GÜN	67,00	
19.9.2011	PEŞİN	70,00	76,00				
	1 AY	71,00	78,00				
	2 AY	72,00	80,00				

- (145) Yukarıda yer verilen tabloda OKS ve Sodaş'ın kristal sodyum sülfat satış fiyatı değişim tarihlerine ve bu tarihler itibarıyla bayi satış fiyatı ve bayilerin müşterilere satış fiyatı görülmektedir. Tablonun incelenmesinden anlaşılacağı üzere, her iki teşebbüs de kristal sodyum sülfat fiyatlarını peşin satışlar, bir ay vadeli satışlar ve iki ay vadeli satışlar olmak üzere üç farklı vadeye göre açıklamaktadır. Bu tabloda yer alan fiyatlara bakıldığında ise 15.09.2005 tarihinden 19.09.2011 tarihinde OKS'nin yaptığı son fiyat artışına kadar her iki teşebbüsün de fiyat değişimlerini aynı gün gerçekleştirdiği ve gerek bayi fiyatını gerek müşteri fiyatını aynı düzeyde uyguladığı görülmektedir. Tabloda dikkat çekici olan bir başka husus ise, Sodaş'ın 2004 yılının Ocak ayı ile 2005 yılının Ocak ayında açıkladığı fiyatlar arasındaki farktır. 2004 yılında peşin, bir ay vadeli ve iki ay vadeli satışlarda uygulanan bayi fiyatları sırasıyla 57,00 TL/Ton, 59,30 TL/Ton ve 61,56 TL/Ton iken 2005 yılının Ocak ayında bu fiyatlar 43,00 TL/Ton, 44,30 TL/Ton ve 45,65 TL/Ton'a düşmüştür. Bu düşüş müşteri satış fiyatlarına ise 62,00 TL/Ton, 65,00 TL/Ton ve 67,50 TL/Ton'dan 47,00 TL/Ton, 48,50 TL/Ton ve 50,00 TL/Ton'a düşüş şeklinde yansımıştır. Benzer bir durum OKS'nin 2004 fiyatları ile 2005 fiyatları için de söz konusudur. Zira 2004'te peşin, bir ve iki ay vadeli kristal sodyum sülfat bayi satış fiyatları sırasıyla 57,00 TL/Ton, 58,00 TL/Ton ve 61,56 TL/Ton iken 2005'te bu fiyatlar 46,00 TL/Ton, 47,00 TL/Ton ve 48,00 TL/Ton düzeylerindedir. 2004'te sırasıyla 62,00 TL/Ton, 65,00 TL/Ton, 68,00 TL/Ton düzeyinde olan kristal müşteri satış fiyatları ise 2005'te 50,00 TL/Ton, 51,00 TL/Ton, 52,00 TL/Ton düzeyine inmiştir. Keza her ne kadar 2005 yılının Eylül ayı öncesi için teşebbüs sağlıklı veriler sunmasa da bu dönemde fiyatların 42,00 TL/Ton ila 50,00 TL/Ton aralığında olduğu teşebbüs yetkilileri tarafından dile getirilmiştir. Bu fiyat düşüşlerinin belgelerde sıklıkla yer alan taraflar arasındaki mutabakatın bozulmasından kaynaklandığı değerlendirilmektedir.

12-24/711-199

- (146) Yukarıdaki her üç tablonun değerlendirilmesiyle varılan bir başka sonuç da fiyat değişimlerinin taraflar arasında tespit edilebilen görüşmelerin hemen arkasından gerçekleştiği ve iletişimin içeriğine paralel fiyat değişikliklerinin yapıldığıdır. Şöyle ki;
- OKS'nin 15.09.2005 tarihli zammının ertesinde taraflar arasında gerçekleşen bilgi değişiminden sonra 01.10.2005 tarihinden geçerli olmak üzere Sodaş pudra müşteri satış fiyatı dışındaki tüm fiyatlarını OKS ile aynı düzeye getirmiş,
 - 30.05.2008 tarihinde, OKS Müdürünün Sodaş Genel Müdürüne 16.08.2008 tarihinden itibaren uygulayacağı fiyatları içerir e-postayı göndermesinden sonra hem OKS hem de Sodaş 16.06.2008 tarihinde pudra ve kristale aynı miktarda zam yapmış ve her iki teşebbüs aynı fiyatları uygulamaya devam etmiş,
 - 22.12.2010 tarihinde OKS yetkilisinin Sodaş yetkililerine OKS'nin 27.12.2010 tarihinden itibaren kristale zam yapma kararı aldığını ve zamlı fiyatları içeren e-posta göndermesi üzerine 27.12.2010 tarihinde OKS kristal fiyatlarına zam yapmış, 13.01.2011 tarihinde ise Sodaş kristal bayi satış fiyatlarını OKS ile aynı düzeye getirmiştir.
- (147) Yapılan bu açıklamalar ve değerlendirmeler çerçevesinde; OKS ve Sodaş arasında 2004 yılı öncesinde de sodyum sülfat fiyatlarına ilişkin bir bilgi değişimi ve uzlaşma olduğu, fakat bu uzlaşmanın 2004 yılında sona erdiği anlaşılmaktadır. Ancak yerinde incelemelerde elde edilen belgeler değerlendirildiğinde, 2004 yılı öncesindeki uzlaşmanın süresine, kapsamına ve etkilerine ilişkin somut tespitler yapılamamıştır. Bununla birlikte, yerinde incelemede elde edilen belgelerden 2005 yılının başında tarafların söz konusu uzlaşmayı yeniden sağlamak üzere görüşmelerde bulunduğu ve 2005 yılının Eylül ayı itibarıyla fiyat konusundaki uzlaşmanın sağlandığı şüpheye yer bırakmayacak biçimde görülmektedir. Dolayısıyla, OKS ve Sodaş'ın 2005 yılının Eylül ayından 2011 yılında haklarında önaraştırma açılmasına kadar pudra sodyum sülfat ve kristal sodyum sülfat fiyatlarının birlikte belirlenmesine yönelik bir anlaşma içerisinde oldukları kanaatine ulaşılmıştır.
- (148) **ii. OKS ile SODAŞ arasında müşteri paylaşımına yönelik bir anlaşma olduğu**
- (149) Yukarıda yer verilen pek çok belgede OKS ve Sodaş arasında müşteri paylaşımı konusu da dahil pek çok konuda bir uzlaşma olduğu, ancak bu uzlaşmanın 2004 yılında OKS'nin Sodaş'ın müşterisi olan deterjan müşterilerine mal vermesi neticesinde bozulduğu, ardından 05.09.2005 tarihinde Halit KUNTER'in OKS Müdürlüğü görevine gelmesiyle taraflar arasında yeniden uzlaşma sağlandığını gösteren ifadeler bulunmaktadır.
- (150) Nitekim belgelerden de taraflar arasında zaman zaman müşteri paylaşımına ilişkin görüşmeler gerçekleştiği tespit edilmiştir. Yerinde incelemelerde elde edilen belgelerden tespit edilen müşteri paylaşımına ilişkin görüşmelerin tarihleri ve bu görüşmelerin içerikleri aşağıdaki gibidir:

Tablo 12: OKS ve Sodaş arasında müşteri paylaşımına ilişkin iletişim tarihleri

Tarih	İletişimin Niteliği	İlgili Belge
23.08.2005	OKS ile Sodaş arasında müşteri paylaşımına ilişkin toplantı yapılması	BELGE 17
05/09.09.2005	Bir müşteri listesinin OKS ve Sodaş yetkililerince karşılıklı olarak imzalanması	BELGE 19
12/13.09.2005	Sodaş müşteri listesinin OKS ve Sodaş yetkililerince karşılıklı olarak imzalanması	BELGE 20
08.08.2007	Sodaş bayisinin OKS müşterisine mal vermesi nedeniyle Sodaş'ın uyarılması	BELGE 7
21.08.2007	Sodaş bayisinin OKS müşterisine düşük fiyat vermesi nedeniyle Sodaş'ın uyarılması	BELGE 8
11.08.2010	Sodaş'ın OKS'ye Sodaş müşterisine mal vermemesi konusunda ricada bulunması	BELGE 24
21.10.2010	OKS'nin Sodaş'a OKS müşterilerine mal verilmemesine ilişkin ricada bulunması	BELGE 26

12-24/711-199

03.01.2011	OKS'nin Sodaş'a OKS müşterilerine mal verilmemesine ilişkin ricada bulunması	BELGE 28
08.02.2011	OKS'nin Sodaş'a OKS müşterilerine mal verilmemesine ilişkin ricada bulunması	BELGE 11, 30
05/06.04.2011	OKS'nin Sodaş'a OKS müşterilerine mal verilmemesine ilişkin ricada bulunması ve Sodaş'ın bayilerini bu konuda uyaracağını belirtmesi	BELGE 31
13.04.2011	OKS'nin Sodaş'a OKS müşterilerine mal verilmemesine ilişkin ricada bulunması ve Sodaş'ın bayilerini bu konuda uyaracağını belirtmesi	BELGE 32

- (151) Ayrıca yerinde incelemelerde, OKS'nin ve Sodaş'ın müşteri paylaşımına uyulup uyulmadığını kontrol etmek veya bu paylaşımına uyulmasını sağlamak amacıyla kendi bayileriyle/müşterileriyle yaptığı yazışmalar elde edilmiştir. Bu yazışmaların tarihlerine ve içeriklerine ilişkin özet bilgi aşağıdaki tabloda sunulmaktadır:

Tablo 13: OKS ve Sodaş'ın müşteri paylaşımına ilişkin olarak kendi bayileriyle/müşterileriyle yaptıkları yazışmaların tarihleri ve içerikleri

Tarih	İletişimin Niteliği	İlgili Belge
27.12.2004	Sodaş bayisinin, kendi müşterilerine mal satma çabaları nedeniyle OKS'yi Sodaş'a şikâyet etmesi	BELGE 15
05.04.2006	Sodaş'ın bayisinin müşterisi olan bir firmanın OKS bayisine yönlendirilmesi nedeniyle Sodaş'a şikâyette bulunması	BELGE 21
21.08.2007	Bir OKS bayisinin, kendi müşterilerine düşük fiyatla mal vermesi nedeniyle bir Sodaş bayisi hakkında OKS'ye şikâyette bulunması	BELGE 8
18.03.2010	Sodaş'ın bayisini OKS'ye mal vermemesi konusunda uyarması	BELGE 23
17/20.12.2010	OKS'nin bayisine hangi müşteriye satış yapacağını sorması	BELGE 10

- (152) Tablo 14 ve Tablo 15'te özetlenen tüm bu iletişim, pek çok belgede yer alan müşteriler konusunda da mutabakat sağlandığına ilişkin ifadeler ve yerinde incelemede elde edilen çok sayıda müşteri listesi (BELGE 13) birlikte düşünüldüğünde taraflar arasında 2005 yılının Ağustos ayından 2011 yılında haklarında önaraştırma açılana dek devam eden bir müşteri paylaşımı olduğu kanaatine varılmıştır.
- (153) Nihai olarak, yapılan tüm bu değerlendirmeler ışığında;

OKS ve Sodaş'ın 2005 yılının Ağustos ayından 2011 yılında haklarında önaraştırma başlatılana kadar fiyat tespiti ve müşteri paylaşımına yönelik olarak anlaşma içerisinde oldukları tespit edilmiştir. Nitekim Sodaş da pişmanlık başvurusunda "2004 yılından bu yana, Sodaş ile Otuzbir Kimya hem Sodyum Sülfatın fiyatlarını belirlemekte, hem de müşteri paylaşımı gerçekleştirmektedirler." ifadesi ile bu durumun varlığını beyan etmiş bulunmaktadır. Bu çerçevede, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettikleri tespit edilen bu teşebbüslere ve bu teşebbüslerin ihlalde belirleyici etkisi bulunan yöneticilerine ve çalışanlarına Kanun'un 16. maddesi uyarınca idari para cezası verilmesi gerekmektedir.

J.1.4. Kristal ve Pudra Sodyum Sülfat Pazarları Açısından Teşebbüslere ve Yöneticilere Verilecek İdari Para Cezasının Belirlenmesine İlişkin Değerlendirme

J.1.4.1. Teşebbüslere Verilecek İdari Para Cezasına İlişkin Değerlendirme

- (154) Bilindiği üzere 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin 3. fıkrasında;

"Bu Kanunun 4, 6 ve 7 nci maddelerinde yasaklanmış davranışlarda bulunanlara, ceza verilecek teşebbüs ile teşebbüs birlikleri veya bu birliklerin üyelerinin nihai karardan bir önceki mali yıl sonunda oluşan veya bunun hesaplanması mümkün olmazsa nihai karar tarihine en yakın mali yıl sonunda oluşan ve Kurul tarafından saptanacak olan yıllık gayri safi gelirlerinin yüzde onuna kadar idarî para cezası verilir."

hükmü yer almaktadır. Bu çerçevede Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiği kanaatine varılan OKS ve Sodaş'a verilecek idari para cezasına ilişkin olarak 16. maddenin son fıkrası uyarınca çıkarılan Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim

12-24/711-199

Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik (Ceza Yönetmeliği) çerçevesinde yapılan değerlendirmeye aşağıda yer verilmektedir.

- (155) Ceza Yönetmeliğinin 4. maddesinde para cezası belirlenirken öncelikle temel para cezasının hesaplanacağı, ardından ağırlaştırıcı ve hafifletici unsurlar göz önünde bulundurularak arttırma ve/veya indirme yapılacağı belirtilmektedir.
- (156) Ceza Yönetmeliğinin 5. maddesinde temel para cezası düzenlenmektedir. Bu maddenin ilk fıkrasına göre temel para cezası hesaplanırken ihlalde bulunan teşebbüslerin Kurul tarafından saptanacak olan yıllık gayri safi gelirlerinin karteller için %2'si ile %4'ü, diğer ihlaller için %0,5'i ile %3'ü arasında bir oran esas alınacaktır. Bu çerçevede ilk olarak tespit edilen ihlalin kartel olup olmadığının değerlendirilmesi gerekmektedir. Ceza Yönetmeliğinin 3. maddesinde kartel, "Fiyat tespiti, müşterilerin, sağlayıcıların, bölgelerin ya da ticaret kanallarını paylaşılması, arz miktarının kısıtlanması veya kotalar konması, ihalelerde danişıklı hareket konularında, rakipler arasında gerçekleşen, rekabeti sınırlayıcı anlaşma ve uyumlu eylemler" olarak tanımlanmıştır. Bu çerçevede OKS ile Sodaş'ın içinde bulunduğu fiyat tespitine ve müşteri paylaşımına ilişkin anlaşmanın bir kartel olduğu ve temel para cezasının hesaplanmasında teşebbüslerin Kurul tarafından saptanacak olan yıllık gayri safi gelirlerinin %2'si ile %4'ü arasında bir oranın esas alınması gerektiği değerlendirilmektedir. Aynı maddenin ikinci fıkrası uyarınca bu oranın belirlenmesinde ilgili teşebbüslerin piyasadaki gücü, ihlal neticesinde gerçekleşen veya gerçekleşmesi muhtemel zararın ağırlığı gibi hususlarının dikkate alınması gerekmektedir. Bu noktada ilgili ürün pazarı olarak belirlenen pazarlarda ihlalin devam ettiği yıllarda Sodaş ve OKS dışında herhangi bir teşebbüsün bulunmadığının, dolayısıyla kartelin tüm ilgili ürün pazarını etkilediğinin vurgulanması yerinde olacaktır.
- (157) Ayrıca yapılan incelemeler çerçevesinde pudra ve kristal sodyum sülfatı girdi olarak kullanan tekstil sektöründe, sodyum sülfatın maliyetler içindeki payının %10'u aşmadığı anlaşılmıştır. Sodyum sülfatın ara malı niteliğinde bir ürün olması nedeniyle, kartelin nihai tüketiciler nezdinde ortaya çıkardığı zararı kesin olarak saptamak mümkün olmamakla birlikte, sodyum sülfat maliyetinin tekstil maliyetleri içindeki payının görece küçüklüğü nedeniyle kartelin ortaya çıkardığı zararın sınırlı olduğu ve bu durumun temel para cezasının takdirinde göz önünde bulundurulması gerekmektedir.
- (158) Ceza Yönetmeliğinin 5. maddesinin 3. fıkrasında ise ilk fıkraya göre belirlenen para cezası miktarının bir ila beş yıl arasında süren ihlallerde yarısı oranında, beş yıldan uzun süren ihlallerde ise bir katı oranında arttırılacağı düzenlenmiştir. OKS ile Sodaş arasındaki kartelin beş yıldan uzun sürmüş olması nedeniyle ilk fıkraya göre belirlenen para cezası miktarının bir katı oranında arttırılması gerekmektedir.
- (159) Ceza Yönetmeliğinin 4. maddesine göre, temel para cezasının hesaplanmasından sonra aynı yönetmeliğin 6. ve 7. maddeleri çerçevesinde ağırlaştırıcı ve hafifletici unsurlar göz önünde bulundurularak arttırma ve/veya indirme yapılacaktır. 6. maddede ağırlaştırıcı unsurlar sayılmaktadır. Dosya konusu olay bakımından 6. maddede sayılan ağırlaştırıcı unsurların bulunmadığı dolayısıyla temel para cezasında herhangi bir artırım yapılmaması gerekmektedir.
- (160) Hafifletici unsurlar ise Ceza Yönetmeliğinin 7. maddesinde sayılmış ve bu unsurların teşebbüsler tarafından ispatlanması halinde temel para cezasının dörtte bir ile beşte üç arasında indirilebileceği hükme bağlanmıştır. Maddenin 1. fıkrasında "İhlal konusu faaliyetlerin yıllık gayri safi gelirler içerisindeki payının çok düşük olması" hafifletici unsurlar arasında sayılmıştır. Bu noktada soruşturmaya konu teşebbüsleri söz konusu unsur açısından incelemek gerekmektedir. Aşağıdaki tabloda teşebbüslerin 2005-2010 yıllarında pudra sodyum sülfat ve kristal sodyum sülfat satışlarından elde ettiği ciroların toplam cirolarına oranı yer almaktadır.

12-24/711-199

Tablo 14: Pudra ve Kristal Satışlarının teşebbüslerin Toplam Ciroları İçindeki Payı

YIL	OKS			SODAŞ		
	Pudra (%)	Kristal (%)	Toplam (%)	Pudra (%)	Kristal (%)	Toplam (%)
2005	43,98	56,02	100,00	7,52	22,4	29,92
2006	49,97	50,03	100,00	10,64	18,94	29,58
2007	43,32	56,68	100,00	4,21	17,39	21,60
2008	43,41	53,01	96,42	4,28	13,09	17,37
2009	50,68	39,41	90,09	0,88	13,17	14,05
2010	30,53	46,68	77,22	0,35	11,60	11,95

- (161) Tablodan görüldüğü üzere Sodaş'ın pudra ve kristal sodyum sülfat satışlarının toplam satışları içerisindeki payı 2005 yılında %29,92 seviyesindeyken 2010'da %11,95 seviyesine gerilemiştir. Sodaş'a yönelik ceza takdirinde bu durumun hafifletici bir unsur olarak değerlendirilmektedir.
- (162) OKS'nin ise 2005, 2006 ve 2007 yıllarında üretim ve satışının tamamını pudra ve kristal sodyum sülfat oluşturmaktayken, şirketin 2008 yılında tuz üretimine başlamasıyla sodyum sülfatın toplam ciro içindeki payı gerilemeye başlamıştır. Ancak bu gerilemeye rağmen, 2010 yılında OKS'nin elde etmiş olduğu toplam cironun %77,22 oranındaki kısmının sodyum sülfat satışından gerçekleşmiş olduğu görülmektedir. Bu nedenle OKS bakımından ihlal konusu faaliyetlerin yıllık gayri safi gelirler içerisindeki payının çok düşük olması gibi bir hafifletici unsurun varlığından bahsedilemeyecektir.
- (163) Teşebbüslere uygulanacak idari para cezasının belirlenmesine ilişkin olarak yukarıda yapılan ayrıntılı değerlendirmeler sonucunda;
- 1) OKS bakımından;
- Temel para cezasının belirlenmesinde Ceza Yönetmeliğinin 5. maddesinin 2. fıkrasında sayılan unsurlar göz önünde bulundurulmak suretiyle, içinde bulunulan ihlalin kartel tanımına girmesi nedeniyle aynı maddenin 1. fıkrasının (a) bendi uyarınca 2011 mali yılı sonunda oluşan ve Kurul tarafından belirlenen yıllık gayri safi gelirlerinin takdiren yüzde üçü oranında bir oranın esas alınması,
 - Kartelin beş yıldan uzun sürmüş olması nedeniyle Ceza Yönetmeliğinin 5. maddesinin 3. fıkrasının (b) bendi uyarınca ilk fıkraya göre belirlenen para cezası miktarının bir katı oranında artırılması,
 - Ceza Yönetmeliğinin 6. maddesi çerçevesinde ağırlaştırıcı bir unsur bulunmaması nedeniyle temel para cezasında bir artırım yapılmaması,
- gerektiği,
- 2) Sodaş bakımından;
- Temel para cezasının belirlenmesinde Ceza Yönetmeliğinin 5. maddesinin 2. fıkrasında sayılan unsurlar göz önünde bulundurulmak suretiyle, içinde bulunulan ihlalin kartel tanımına girmesi nedeniyle aynı maddenin 1. fıkrasının (a) bendi uyarınca 2011 mali yılı sonunda oluşan ve Kurul tarafından belirlenen yıllık gayri safi gelirin yüzde üçü oranında bir oranın esas alınması,
 - Kartelin beş yıldan uzun sürmüş olması nedeniyle Ceza Yönetmeliğinin 5. maddesinin 3. fıkrasının (b) bendi uyarınca ilk fıkraya göre belirlenen para cezası miktarının bir katı oranında artırılması,
 - Ceza Yönetmeliğinin 6. maddesi çerçevesinde ağırlaştırıcı bir unsur bulunmaması nedeniyle temel para cezasında bir artırım yapılmaması,
 - Ceza Yönetmeliğinin 7. maddesinin 1. fıkrası çerçevesinde ihlal konusu faaliyetlerin yıllık gayri safi gelirler içerisindeki payının çok düşük olması nedeniyle temel para cezasının dörtte bir oranında indirilmesi,

12-24/711-199

- Teşebbüsün Kartellerin Ortaya Çıkarılması Amacıyla Aktif İşbirliği Yapılmasına Dair Yönetmelik (Pişmanlık Yönetmeliği)'ten yararlanmak üzere yaptığı 29.7.2011 tarihli başvurusunun Rekabet Kurulunun 11-45/1073-MP sayılı kararıyla anılan Yönetmeliğin 6. maddesinde belirlenen koşulları yerine getirmiş olması kaydıyla, bu aşamada Yönetmeliğin 5. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendi kapsamında kabul edilmiş olması nedeniyle nihai karara kadar teşebbüsün Yönetmeliğin 6. maddesinde belirlenen koşulları yerine getirmiş olması halinde teşebbüse verilecek cezanın işbirliğinin niteliği, etkinliği ve zamanlaması dikkate alınarak Pişmanlık Yönetmeliğinin 5. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendi uyarınca üçte bir oranında indirilmesi

gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

J.1.4.2. Yöneticilere ve Çalışanlara Verilecek İdari Para Cezasına İlişkin

Değerlendirme

(164) Kanun'un 16. maddesinin 4. fıkrasında;

"Teşebbüs veya teşebbüs birliklerine üçüncü fıkrada belirtilen idarî para cezaları verilmesi halinde, ihlalde belirleyici etkisi saptanan teşebbüs veya teşebbüs birliği yöneticilerine ya da çalışanlarına teşebbüs veya teşebbüs birliğine verilen cezanın yüzde beşine kadar idarî para cezası verilir."

hükmü yer almaktadır. Yöneticilere ve çalışanlara verilecek para cezasına ilişkin düzenlemeler ise Ceza Yönetmeliğinin 8. maddesinde yapılmıştır. Bu maddenin ilk fıkrasına göre;

"Kartelde belirleyici etkisi saptanan teşebbüs yöneticileri ve çalışanlarının her birine ayrı ayrı, aktif işbirliği gibi hususlar dikkate alınarak, teşebbüse verilen cezanın yüzde üçü ile yüzde beşi arasında bir oranda para cezası verilir."

(165) Bu çerçevede işbu dosya bakımından OKS ve Sodaş arasında varlığı tespit edilen anlaşmayı sağlayan görüşmelerin ağırlıklı olarak Sodaş Genel Müdürü Serdar SALANCI ile OKS Müdürü Halit KUNTER arasında gerçekleştirilmiş olduğu, bir başka deyişle teşebbüslerin adı geçen yöneticilerinin kartelde belirleyici etkiye sahip olduğu görülmektedir. Özellikle, BELGE 1'de yer alan ve Halit KUNTER'e ait olan "Ondan sonra da tarafları aynı masaya oturtalım.", BELGE 4'te yer alan ve Halit KUNTER'e ait olan "Öncelikle rakip şirketlerin patronları ile muhtelif zamanlarda masaya oturarak bu savaşın kimseye yarar getirmeyeceğini onlara kabul ettirdim. Bilahare müşteri ve fiyat kargaşasına son verecek prensip kararları aldım..." ve BELGE 22'de yer alan ve Halit KUNTER'e ait olan "...Serdar'cığim, bugünkü telefon görüşmemizde konuştuğumuz üzere, Kristal ve Pudra fiyatlarımızda aşağıdaki şekilde bir düzenleme yapmayı uygun görüyorum, siz de onaylarsanız 16. Haziran.2008 tarihinde geçerli olmak üzere Haziran ayı başında bayi ve müşterilerimize duyuracağım..." ifadeleri bu durumu açıkça gözler önüne sermektedir.

(166) Buna ilaveten, yerinde incelemelerde elde edilen belgelerden Sodaş İç Satış Sorumlusu Mustafa ÖZDEMİR ile OKS Pazarlama Sorumlusu Gönül BORAN arasında da özellikle müşteri paylaşımına ilişkin çok sayıda görüşmenin yapıldığı anlaşılmaktadır. Bu durum her ne kadar bu şahısların da kartelde belirleyici etkisi bulunup bulunmadığı sorusunu akla getirirse de, iş hayatının rasyonelitesi düşünüldüğünde buldukları teşebbüslerde orta düzey yönetici olarak görev yapan bu şahıslar arasındaki karşılıklı iletişimin kendilerine verilen talimatları yerine getirmekten ibaret olduğu, dolayısıyla söz konusu şahısların kartelde belirleyici etkilerinin bulunduğundan söz edilemeyecektir.

(167) Yukarıda yer verilen açıklamalar çerçevesinde;

1- OKS Müdürü Halit KUNTER bakımından, kendisinin inceleme sürecinde aktif işbirliği yapmış olması hususu da dikkate alınarak bu kişiye Ceza Yönetmeliğinin 8. maddesinin 1. fıkrası uyarınca, OKS'ye verilen idari para cezasının yüzde üçü oranında olmak üzere idari para cezası verilmesi gerektiği,

12-24/711-199

2- Sodaş Genel Müdürü Serdar SALANCI bakımından,

- kendisinin inceleme sürecinde aktif işbirliği yapmış olması hususu da dikkate alınarak Sodaş'a verilen idari para cezasının yüzde üçü oranında olmak üzere idari para cezası verilmesi gerektiği,

- ancak kendisinin ihlali kabul etmiş ve aktif işbirliğinde bulunmuş olması nedeniyle bu kişiye verilecek para cezasının Ceza Yönetmeliğinin 8. maddesinin ikinci fıkrası ve Pişmanlık Yönetmeliğinin 5. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendi uyarınca yarısı oranında indirilmesi gerektiği,

sonucuna ulaşılmıştır.

J.1.5. Teşebbüsler, Yöneticiler ve Çalışanların Yaptıkları Savunmalar ve Değerlendirmeler

J.1.5.1. SODAŞ Tarafından Yapılan Savunmalar ve Değerlendirmeler

J.1.5.1.1. SODAŞ'ın Yaptığı Savunmalar ve Değerlendirmeler

- (168) *“Soruşturma Heyeti'nce Sodaş hakkında istenen para cezasının, Sodaş'ın cirosu içerisinde soruşturmaya konu kristal ve pudra sodyum sülfatın çok düşük bir paya sahip olması nedeniyle tüm gelirleri üzerinden değil sadece ihlale konu faaliyetlerinden elde ettiği gelirleri üzerinden istenilmesi gerektiği”* iddia edilmektedir.
- (169) 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin 3. fıkrası “Bu Kanunun 4, 6 ve 7 nci maddelerinde yasaklanmış davranışlarda bulunanlara, ceza verilecek teşebbüs ile teşebbüs birlikleri veya bu birliklerin üyelerinin nihai karardan bir önceki mali yılsonunda oluşan veya bunun hesaplanması mümkün olmazsa nihai karar tarihine en yakın mali yılsonunda oluşan ve Kurul tarafından saptanacak olan yıllık gayri safi gelirlerinin yüzde onuna kadar idarî para cezası verilir.” şeklindedir. Bu düzenlemeden açıkça anlaşılacağı üzere Kanun, Kanun'un 4., 6. ve 7. maddelerini ihlal edenlerin üzerinden idari para cezası verilecek gelirlerini “Kurul tarafından saptanacak olan yıllık gayri safi gelir” olarak belirlemiştir. Bununla birlikte, SODAŞ'ın ihlale konu ürün pazarlarındaki cirosunun toplam cirosu içerisindeki payının çok düşük olması ve bu durumun Yönetmeliğin 7. maddesinde hafifletici neden olarak sayılması karar da dikkate alınmıştır.
- (170) *“Ceza Yönetmeliğinde karteller için verilecek cezanın alt sınırının teşebbüsün gayri safi yıllık gelirinin en az %2'si olarak belirlenmesinin 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesine aykırı olduğu, idarenin düzenleyici işlemleri ile suç ve ceza tespit etmesinin 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'na aykırı olduğu, ayrıca Kurulun 23.12.2010 tarihli ve 10-80/1687-640 sayılı kararında da Ceza Yönetmeliği'nin 4054 sayılı Kanuna aykırı olduğunu kabul ettiği, bununla birlikte Sodaş'ın rekabet ihlalinin hiçbir kar elde etmemesi nedeniyle Sodaş'a uygulanacak idari para cezasında alt sınırın %2 olarak değil %0 olarak belirlenmesi gerektiği”* iddia edilmektedir.
- (171) Ceza Yönetmeliği'nin “Dayanak” başlıklı 2. maddesinde Yönetmeliğin dayanağının 4054 sayılı Kanun'un 16. ve 27. maddeleri olduğu, amacının ise 16. madde uyarınca verilecek para cezasının tespitine ilişkin usul ve esasları düzenlemek olduğu hüküm altına alınmıştır. Bununla birlikte SODAŞ vekilinin Kurulun da Ceza Yönetmeliğini 4054 sayılı Kanuna aykırı olduğunu kabul ettiğine ilişkin iddiası da doğru değildir. Şöyle ki; SODAŞ vekilinin iddiasına dayanak olarak gösterdiği Kurulun 23.12.2010 tarihli ve 10-80/1687-640 sayılı kararında, teşebbüslere ceza verirken Ceza Yönetmeliğinin esas alınmış olması Kurulun Ceza Yönetmeliği'nin Kanun'a aykırı olduğunu kabul ettiği yönündeki iddiayı çürütmektedir. İddiaya konu dayanak karara karşı çıkan Üye Reşit GÜRPINAR'ın karşı oy gerekçesinden ibarettir. GÜRPINAR, Karşı Oy Gerekçesinde söz konusu Yönetmeliğin Kanuna aykırı olmasından bahisle verilecek cezalarda Yönetmeliğin kullanılmasının hukuka aykırı olduğunu ifade etmiştir.

12-24/711-199

- (172) “Ceza Yönetmeliği'nin 5. Maddesine göre beş yıldan fazla süren karteller için uygulanacak para cezasının bir katı kadar artırılmasının Sodaş açısından uygulanmaması gerektiği çünkü Sodaş'ın karteli sadece 6 yıl devam ettirdiği, 10 yıl kartel üyeliği yapan teşebbüslerle aynı kefeye konulacak olmasının nisbi eşitlik ilkesine aykırı olduğu” iddia edilmektedir.
- (173) Ceza Yönetmeliğinin “Temel Para Cezası” başlıklı 5. maddesinde beş yıldan fazla süren ihlaller için hesaplanacak temel para cezasının bir katı kadar artırılması gerektiği hüküm altına alınmıştır. Soruşturma kapsamında elde edilen bilgi ve belgeler çerçevesinde ihlalin beş yıldan uzun sürdüğü açıkça tespit edilmiş olup bu durum Sodaş tarafından da kabul edilmektedir.
- (174) “Soruşturma Raporunda hafifletici nedenlerin eksik değerlendirildiği, Soruşturma Raporunda değerlendirilen hususlara ek olarak Sodaş'ın önaraştırma sonrasında ihlale derhal son vermesinin, ihlali öğrenir öğrenmez personeline rekabet hukuku eğitimi aldirmasının, rekabet ihlalini kasten değil ihmalen gerçekleştirmiş olmasının da hafifletici nedenler kapsamında mütalaa edilmesi gerektiği” iddia edilmektedir.
- (175) Sodaş'a verilen idari para cezası hakkındaki değerlendirmede Kanun ve ikincil mevzuat ile öngörülen tüm hafifletici unsurları göz önünde bulundurmıştır. Söz konusu hafifletici unsurlar karşılığında teşebbüsün faydalandırılacağı indirim oranları dikkate alınmıştır.

J.1.5.2. OKS Tarafından Yapılan Savunmalar ve Değerlendirmeler

- (176) “4982 sayılı Bilgi Edinme Kanunu çerçevesinde Kurumun OKS'ye gönderdiği Soruşturma Bildirim Yazısında soruşturmaya konu olan iddiaların kaynağının yani yapılan önaraştırmanın şikâyet üzerine mi resen mi yapıldığının belirtilmemesi nedeniyle savunma hakkının kısıtlandığı” iddia edilmektedir.
- (177) 4054 sayılı Kanun'un 40. maddesinde Rekabet Kurulunun resen veya kendisine intikal eden başvurular üzerine doğrudan soruşturma açacağı veya soruşturma açılıp açılmayacağını tespiti için önaraştırma yapacağı hükme bağlanmıştır. Anılan Kanun'un 43. maddesinin 2. fıkrasında “Kurul, başlattığı soruşturmaları, soruşturmaya başlanması kararının verildiği tarihten itibaren 15 gün içinde ilgili taraflara bildirir ve tarafların ilk yazılı savunmalarını 30 gün içinde göndermelerini ister. Taraflara tanınan ilk yazılı cevap süresinin başlayabilmesi için Kurulun bu bildirim yazısı ile birlikte, iddiaların türü ve niteliği hakkında yeterli bilgiyi ilgili taraflara göndermesi gerekir.” hükmü yer almıştır. Buna göre taraflara 08.06.2011 tarihinde gönderilen soruşturma bildirim yazılarında soruşturmaya konu iddiaların türü ve niteliği belirtilmiştir. Bu bilgiler dışında, 4054 sayılı Kanun'da soruşturmaya konu olan iddiaların kaynağının açıklanmasına ilişkin herhangi bir hüküm getirilmemiştir.
- (178) 4982 sayılı Bilgi Edinme Kanunu çerçevesinde öne sürülen iddialar için ise 4982 sayılı Kanununun 6. maddesinde kamu kurumlarından bilgi edinmenin usulü belirtilmiştir. Buna göre herhangi bir kamu kurumundan bilgi almak isteyen birinin öncelikle bilgi almak istediği kamu kurumuna adı geçen Kanun maddesinde sayılan şartlarla başvurması gerekmektedir. Buna karşın OKS tarafından Rekabet Kurumuna yapılmış herhangi bir bilgi edinme başvurusu bulunmamaktadır. Bu nedenle Bilgi Edinme Kanunu kapsamında yapılan savunmaların hukuki bir dayanağı bulunmamaktadır.
- (179) Kaldı ki, önaraştırmanın şikâyet üzerine mi resen mi yapıldığının belirtilmesinin teşebbüsün savunma hakkını nasıl kısıtladığı da anlaşılamamıştır.
- (180) “Soruşturma Bildirim Yazısında ilgili ürün pazarının belirtilmediğinden bahisle OKS'nin ürettiği ürünlerin SODAŞ'ın ürettiği ürünler ile rakip olamayacağı, ilgili coğrafi pazarın tanımlanmadığı ve bunların ciddi birer usul hatası olduğu”

12-24/711-199

iddia edilmektedir.

- (181) OKS ve SODAŞ'ta yapılan yerinde incelemeler ve sonrasında şirket yetkilileri ile yapılan görüşmeler sonucunda bu iki teşebbüsün pudra ve kristal sodyum sülfat ürünlerinde birbirlerine rakip oldukları tespit edilmiştir. Öneraştırma yapılması esnasında belirlenmeyen ilgili ürün pazarı ve ilgili coğrafi pazar tanımları soruşturma sürecinde yapılmıştır. Bu nedenle OKS'nin yaptığı savunma konusuz kalmıştır.
- (182) *“OKS'nin üretimine devam edebilmek için SODAŞ'tan su tedarik etmek zorunda olması nedeniyle SODAŞ ile sürekli temas halinde bulunduğu ve bu temasların 4054 sayılı Kanunun 4. maddesi anlamında bir ihlal olmayacağı, pazarda hâkim durumda bulunan SODAŞ'ın pazara ilişkin taleplerini dinlediği ancak piyasa uygulamaları bakımından sürekli rekabet içinde bulunduğu”* iddia edilmektedir.
- (183) Dosya konusu soruşturma kapsamında yapılan yerinde incelemeler ve görüşmelerde taraflardan OKS'nin Burdur Acıgöl'de yer alan üretim tesisinin yeterli miktarda göl suyu bulunmayan bir yerde olduğu, bu nedenle üretim yapabilmek için SODAŞ'tan göl suyu almak zorunda olduğu, SODAŞ'ın rakibi olan OKS'ye su vermekten kaçındığı ancak açılan davalar sonucunda mahkeme kararıyla OKS'ye su vermek zorunda olduğu, bu dönemlerde SODAŞ ile OKS'nin sürekli temas halinde buldukları tespit edilmiştir. Ancak gerek yerinde incelemelerde bulunan belgelerde gerekse de SODAŞ tarafından yapılan pişmanlık başvurusunda tarafların iletişimlerinin göl suyunun kullanımına ilişkin teknik konularla sınırlı olmadığı tarafların fiyat ve müşteriler gibi ticari konularda da görüşmelerde buldukları anlaşılmıştır.
- (184) *“Yerinde incelemelerde bilgi değişimine ilişkin bulunan belgelerde yapılan bilgi değişiminin sadece müşteri isimlerinin değişimi olması, fiyat veya miktarlara ilişkin bir bilgi değişiminin olmadığı, sadece müşteri isimlerinin değişiminin rekabet hukuku anlamında bir ihlal olmadığı”* iddia edilmektedir.
- (185) Soruşturma konusu taraflarda yapılan yerinde incelemelerde bilgi değişimine ilişkin belgeler bulunmuştur. Bu belgelerin iddia edildiği gibi sadece müşteri isimlerinin değişimine ilişkin değil tarafların müşterilerine uygulayacakları fiyatlar ile müşteri paylaşımı hakkında bilgi değişimleri oldukları tespit edilmiş olup, konu kararın J.1.3'nci bölümünde ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır.
- (186) *“SODAŞ tarafından yapılan pişmanlık başvurusuna ilişkin belgelerin OKS'ye gönderilmediği, OKS'nin söz konusu belgelerin kendisine gönderilmesi talebiyle 29.11.2011 tarihli yazıları ile Kuruma başvurduğu ancak bu talebinin Kurumun 09.12.2011 tarihli yazısı ile reddedildiği, bu belgelerin gönderilmemesinin savunma haklarını kısıtladığı, bununla birlikte söz konusu belgelerin Halit KUNTER'e ve Gönül BORAN'a gönderilen tebligatlarda yer aldığı, anılan şahıslara gönderilen belgelerin OKS'ye gönderilmemesinin idare hukuku anlamında bir usul hatası olduğu ve bu durumun soruşturmayı sakatladığı”* iddia edilmektedir.
- (187) Rekabet Kurumundan 09.12.2011 tarih ve 6709 sayı ile gönderilen yazıda da ifade edildiği üzere, 2010/3 sayılı Dosyaya Giriş Hakkının Düzenlenmesine ve Ticari Sırların Korunmasına İlişkin Tebliğ'in 7. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca Kartellerin Ortaya Çıkarılması Amacıyla Aktif İşbirliği Yapılmasına Dair Yönetmelik (Pişmanlık Yönetmeliği) kapsamında elde edilen belgelerin Kurum içi yazışma olarak kabul edilmesi nedeniyle bunların fotokopi yolu ile çoğaltılmış nüshalarının veya elektronik kopyalarının taraflara verilmesi ya da gönderilmesi mümkün değildir. Bununla birlikte, Tebliğ'in 10. maddesinin ikinci fıkrasında söz konusu belgelerin Kurum merkezinde incelenebileceği düzenlenmiştir. Nitekim bu husus da 6709 sayılı yazımızda açıkça dile getirilmiştir. OKS temsilcisinin iddia ettiği şekilde söz konusu belgeler Halit KUNTER veya Gönül BORAN'a gönderilmiş ise de

12-24/711-199

bunun sehven gerçekleştiği açık olup, OKS'nin savunma hakkını kısıtlayıcı bir durumun söz konusu olmadığı değerlendirilmektedir.

- (188) *“Soruşturma Heyeti tarafından 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesi anlamında bir anlaşma ispatlanmadığı halde soruşturma raporunda 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesi anlamında bir anlaşmanın varlığı iddiasıyla aynı Kanun’un 16. maddesine göre ceza istemesinin Kanuna ve hukuka aykırı olduğu”* iddia edilmektedir.
- (189) Bilindiği üzere rekabet hukuku anlamında bir anlaşmadan bahsedebilmek için taraflar arasında rekabeti kısıtlamaya, bozmaya ya da engellemeye yönelik bir irade uyuşmasının varlığı yeterli görülmektedir. 11, 14 ve 15 numaralı tablolarda gösterildiği üzere Soruşturma Heyeti tarafından teşebbüsler arasında fiyat tespitine ve müşteri paylaşımına yönelik irade uyuşması açıkça tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra 12 ve 13 numaralı tablolardan da bu irade uyuşmasının hayata geçirildiği ve taraflar arasında anlaşmalı bir şekilde fiyat belirlendiği şüpheye yer bırakmayacak şekilde görülmektedir. Bu çerçevede OKS temsilcisinin 4. madde anlamında bir anlaşmanın varlığı ispatlanmadan 16. madde kapsamında ceza istenmesinin Kanun’a aykırı olduğu iddiasının gerçeği yansıtmamaktadır.
- (190) *“SODAŞ tarafından Pişmanlık Yönetmeliği kapsamında yapılan pişmanlık başvurusunun Yönetmeliğin 6. maddesindeki şartları yerine getirmediği bu nedenle de söz konusu başvurunun Yönetmelik bakımından batıl olduğu, ayrıca Kanun’un 4. maddesi anlamında bir anlaşmayı yapanların Pişmanlık Yönetmeliği kapsamında pişmanlıktan faydalanamayacağı”* iddia edilmektedir.
- (191) Pişmanlık Yönetmeliğinin 6. maddesinin birinci fıkrasında Yönetmeliğin 4. ve 5. maddelerinden yararlanabilmesi için gerekli koşullar düzenlenmiş, beşinci fıkrasında ise bu maddelerden yararlanmaya yönelik başvuruların tamamlanmasının ardından işleyecek sürece yer verilmiştir. Bu çerçevede Yönetmeliğin 4. veya 5. maddesi kapsamındaki başvurunun tamamlanmasını müteakip birinci fıkradaki koşullar ile başvuru konusu kartele taraf olan diğer teşebbüsleri ihlale zorlamamış olmasına bağlı olarak ilgili teşebbüse ceza verilmemesi hususu veya ilgili teşebbüs ile bu teşebbüsün ihlali kabul eden ve aktif işbirliğinde bulunan yöneticileri ile çalışanlarına verilecek cezalarda birinci fıkrada belirlenen koşullara bağlı olarak indirim yapılması hususu Kurul tarafından karara bağlanarak başvuruda bulunana tebliğ edilecektir. Dolayısıyla Yönetmeliğin 6. maddesinin 1. fıkrasındaki koşulların karşılanıp karşılanmadığının takdirinin Rekabet Kuruluna ait olduğu açıktır. Nitekim Kurul, 17.08.2011 tarihli 11-45/1073-MP sayılı kararı ile SODAŞ tarafından yapılan pişmanlık başvurusunun Yönetmeliğin 5. maddesinden yararlanabileceğini kabul etmiş olup, takdirini ilgili başvurunun söz konusu koşulları sağladığı yönünde oluşturmuştur.
- (192) Ayrıca, Pişmanlık Yönetmeliğinin “Amaç ve Kapsam” başlıklı 1. Maddesinde yönetmeliğin amacının Kanun’un 4. maddesinde yasaklanmış olan kartellerin ortaya çıkarılması amacıyla Kurum ile aktif işbirliği yapılmasına ilişkin usul ve esasların düzenlenmesi olduğu hükme bağlanmıştır. Bu çerçevede, OKS temsilcisinin Kanun’un 4. Maddesinde ihlal olarak sayılan anlaşma yapanların Pişmanlık Yönetmeliğinden faydalanamayacağını iddia etmesi yerinde değildir.
- (193) *“Sodaş’ın ürettiği kristal sodyum sülfatın maliyetinin ve satış fiyatının yüksek olduğu, bu nedenle daha düşük maliyetle kristal sodyum sülfat üreten ve ürününü üretmesi için rakibinden su almak mecburiyetinde olan OKS’yi, su vermeme tehdidini kullanarak, yüksek fiyata ve rekabetten kaçınmaya zorladığı, Soruşturma Heyetince tespit edilen iletişimin su temini nedeniyle gerçekleştiği”* iddia edilmektedir.
- (194) Pişmanlık başvurusu kapsamında Sodaş tarafından da ifade edildiği üzere, soruşturma raporu ile ortaya konan kartelin gerçekleşme nedenlerinden biri de Sodaş’ın üretim

12-24/711-199

teknolojisinin ortaya çıkardığı yüksek maliyetler nedeniyle rakibi OKS karşısında pazarda kalmak istemesidir. Bununla birlikte, yapılan yerinde incelemelerde Sodaş'ın OKS'yi kartel kurmaya zorladığına dair herhangi bir belge elde edilememiştir. Soruşturma tarafı teşebbüslerin karşılıklı iletişimlerinin ise su teminine yönelik konulardan ibaret olmadığı 11 ve 14 numaralı tabloların incelenmesinden açıkça anlaşılmaktadır.

J.1.5.3. SODAŞ Genel Müdürü Serdar SALANCI Tarafından Yapılan Savunmalar ve Değerlendirmeler

- (195) “SODAŞ Genel Müdürü olarak yapılan pişmanlık başvurusu da dikkate alındığında kartelde belirleyici etkisinin olduğu ancak yerinde incelemelerde elde edilen belgelerin sadece birinde yönlendirici bir davranış içerisinde olduğu bunun dışındaki çoğu belgede ismi geçse de yönlendirici bir etkisinin bulunmadığından bahisle kartelde liderlik rolünün olmadığı pasif bir rolünün bulunduğu, ihlale konu olaydan hiçbir menfaatinin olmadığı, Kurulun önaraştırma kararından hemen sonra ihlale son verdiği, ihlali rekabet mevzuatını bilmediğinden ötürü kasten değil ihmalen işlediği, ihlalden hemen sonra rekabet hukuku eğitim aldığı ve aktif işbirliğinde bulunduğu bu nedenlerle hakkında para cezası verilmemesi gerektiği, verilecek ise uygulanabilecek tüm indirimler uygulandıktan sonra en düşük miktarda idari para cezası verilmesi gerektiği” iddia edilmektedir.
- (196) Kararın J.1. “Sodyum Sülfata İlişkin Belgeler, Tespitler, Sodaş'ın Yaptığı Pişmanlık Başvurusu ve Değerlendirmeler” kısmında sayılan çok sayıda belgede özellikle fiyat anlaşması noktasında Serdar SALANCI'nın ihlalde aktif rol aldığı ortaya konulmuştur. Bununla birlikte Soruşturma Heyeti, SALANCI hakkında verilecek idari para cezasına ilişkin değerlendirmesinde Kanun ve ikincil mevzuat ile öngörülen tüm hafifletici unsurları göz önünde bulundurmuştur. Söz konusu hafifletici unsurlar karşılığında teşebbüsün faydalandırılacağı indirim oranlarının belirlenmesi ise Kurulun takdirinde bulunmaktadır.

J.1.5.4. OKS Müdürü Halit KUNTER Tarafından Yapılan Savunmalar ve Değerlendirmeler

- (197) “OKS olarak kendilerinin herhangi bir kartel oluşumunda yer almadıklarından, ALKİM ve SODAŞ'a nazaran çok küçük bir firma olan OKS'nin böyle bir oluşumda yer alamayacağından ve OKS'nin hâkim durumda bulunan ALKİM ve SODAŞ'ın kartel kurulmasına mani olan bir şirket olduklarından bahisle kendisinin de kartel yöneticisi olmadığı” iddia edilmektedir.
- (198) Kararın J.1. “Sodyum Sülfata İlişkin Belgeler, Tespitler, Sodaş'ın Yaptığı Pişmanlık Başvurusu ve Değerlendirmeler” bölümünde sayılan çok sayıda belgede özellikle fiyat anlaşması noktasında Halit KUNTER'in ihlalde aktif rol aldığı ortaya konulmuştur.

J.1.5.5. Mustafa ÖZDEMİR Tarafından Yapılan Savunma

- (199) “Dosya konusu ihlalde belirleyici etkisinin olmadığı, Soruşturma Heyetinin çoğunluğunun da düşüncesinin bu yönde olduğu bu nedenle hakkında idari para cezası verilmemesi gerektiği” iddia edilmektedir.
- (200) SODAŞ İç Satış Sorumlusu Mustafa ÖZDEMİR'in iş yaşamının rasyonelitesi icabı aldığı emirleri yerine getirmesinden dolayı 4054 Sayılı Kanun'un 16. Maddesi ve Ceza Yönetmeliği'nin 8. Maddesi anlamında kartelde belirleyici etkisi bulunmadığı bu nedenle de hakkında idari para cezası verilmesine gerek olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

J.2. Ham Tuz Pazarına İlişkin Belgeler, Tespitler, Değerlendirmeler ve Savunmalar

- (201) Bu bölümde teşebbüslere ham tuz pazarından soruşturma açılmasına neden olan belgeler ile bu belgeler çerçevesinde yapılan tespit ve değerlendirmelere yer verilmiştir.

12-24/711-199

J.2.1. Ham Tuza İlişkin Belgeler

- (202) **Belge Tuz 1:** Alkim'de bulunan, Alkim kimyasal ürünler yurtiçi satış sorumlusu Ayten GÜGERCİNOĞLU'nun ajandasındaki 20.04.2010 tarihli not;
*"Halit Kunter ile görüşüldü...
...Halit Bey Boyasan'a fiyat vereceğini söyledi"*
- (203) **Belge Tuz 2:** OKS'de bulunan, OKS çalışanları Mustafa KALENDER ve Gönül BORAN tarafından hazırlanan 31.08.2010 tarihli Denizli - İzmir müşteri ziyaret notları başlıklı belge;
"
5. SODAŞ Gen. Müd. Serdar Bey – Satınalma Mustafa Bey
Ziyaret edildi. Tuz satış sirküleri istendi. Tuzla satış fiyatı sirküleri olmadığı, peşin satışın 25,42 TL/ton 60 gün vadeli 27,50 TL/ton olduğu söylendi"
- (204) **Belge Tuz 3:** OKS'de ve Alkim'de bulunan, 13.12.2010 tarihinde Sodaş Genel Müdürü Serdar SALANCI tarafından OKS Müdürü Halit KUNTER'e ve Alkim kimyasal ürünler yurtiçi satış sorumlusu Ayten GÜGERCİNOĞLU'na gönderilen e-postalar;
"...Ham tuz ile ilgili, 2011 yılı yeni fiyat çalışması yapacağımız bilinci ile İzmir içindeki ham tuz fiyat araştırmalarında hepimize faydalı olacağı kanaati taşıdığım için paylaşayım istedim..."
- (205) **Belge Tuz 4:** OKS'de ve Alkim'de bulunan, 14.12.2010 tarihinde Sodaş Genel Müdürü Serdar SALANCI tarafından OKS Müdürü Halit KUNTER'e ve Alkim kimyasal ürünler yurtiçi satış sorumlusu Ayten GÜGERCİNOĞLU'na gönderilen e-postalar;
"...sizinle telefon ile üç kez görüşüp mutabakata vardığımız gibi, tuz piyasalarındaki gelişmeler, fiyat artışları ve ayrıca nakliye dahil ham tuz satış fiyatlarındaki önemli artışlar ile asla göz ardı edemeyeceğimiz toplama maliyetlerimizin artışı sonucunda Alkim ve Sodaş olarak ham tuz satış fiyatlarını 15 Aralık 2010 tarihi itibari ile kamyon üstü peşin fiyat 39 TL olarak revize ettik ve bayilerimize duyurularımızı hem sözlü ve hem de yazılı olarak tebliğ ettik. Benden arzu ettiğiniz fiyat artışı uygulama ile ilgili yazı örneklerini bilginize sunarken; fiyat istikrarı açısından sizin de bayinize uygulayacağınız fiyat artışı yazınızın bir örneğini her zaman olduğu gibi biz de almak isteriz"
- (206) Ayrıca söz konusu e-postanın ekinde Ayten GÜGERCİNOĞLU'nun 13.12.2010 tarihinde Koralay Mühendislik'e göndermiş olduğu "Ham Tuz Fiyat Bilgisi" konulu e-postanın yer aldığı görülmüştür. Koralay Mühendislik'e gönderilen söz konusu e-posta ayrıca Alkim'de yapılan yerinde incelemede de bulunmuştur.
- (207) **Belge Tuz 5:** Sodaş'ta bulunan, 16.12.2010 tarihinde OKS Pazarlama Sorumlusu Gönül BORAN tarafından Sodaş İç Satışlar Sorumlusu Mustafa ÖZDEMİR'e gönderilen e-posta;
"...Sodyum Klorür satış fiyatımız ekte sirkülerde belirtildiği gibidir. Lütfen bir örneğini de Serdar Bey'e iletir misiniz."
- (208) Söz konusu e-postanın da Mustafa ÖZDEMİR tarafından aynı gün içinde Sodaş Genel Müdürü Serdar SALANCI'ya iletildiği görülmektedir.

J.2.2. Ham Tuza İlişkin Yapılan Tespitler ve Değerlendirmeler

- (209) Belge Tuz 1'de geçen "*Halit Kunter ile görüşüldü...*", Belge Tuz 2'de geçen "*SODAŞ Gen. Müd. Serdar Bey – Satınalma Mustafa Bey Ziyaret edildi. Tuz satış sirküleri istendi...*" ve Belge Tuz 3'te geçen "*...Ham tuz ile ilgili, 2011 yılı yeni fiyat çalışması yapacağımız bilinci ile İzmir içindeki ham tuz fiyat araştırmalarında hepimize faydalı olacağı kanaati taşıdığım için paylaşayım istedim...*" ifadeleri, Alkim-Sodaş Grubu ile OKS arasında bir iletişimin olduğunu ve bu iletişimin sonucu olarak da, Serdar SALANCI'nın (Sodaş) Halit Kunter'e (OKS), 14.12.2011 tarihinde gönderdiği elektronik postada geçen "*... Sodaş ile Aklım olarak ham tuz fiyatını 15.12.2011 tarihinden itibaren 39 TL/ton olarak revize ettiklerini ve bu fiyatı bayilerine sözlü ve yazılı olarak duyurduklarını...*" belirten ifadeleri (Belge Tuz 4)

12-24/711-199

ile bu elektronik postayı takiben 16.12.2011 tarihinde Gönül BORAN'nın (OKS) Serdar SALANCI (Sodaş) ile Mustafa ÖZDEMİR'e (Sodaş), OKS'nin fiyat sirkülerini elektronik posta ile göndererek 15.12.2010 tarihi itibarıyla ham tuz fiyatlarının 39 TL/ton olduğunu bildirmesinin (Belge Tuz 5), söz konusu teşebbüslerin anlaşarak ham tuz fiyatını belirlediklerini göstermektedir. Nitekim Alkim ve Sodaş vekili tarafından Pişmanlık Yönetmeliği çerçevesinde yapılan başvuruda; ayrıca Sodaş, Alkim ve OKS'de gerçekleştirilen yerinde incelemelerde, 2010 yılında ham tuz fiyatının belirlendiği iddiasını doğrulayabilecek birçok bulguya rastlanmıştır. Elde edilen belgeler arasında, Sodaş, Alkim ve OKS'nin birbirlerinden aldıkları ve ham tuza ilişkin fiyat bilgisi içeren birçok elektronik posta bulunmaktadır. Bu belgeler, taraflar arasında 2010 yılına ilişkin ham tuz fiyatını belirlemeye yönelik bir anlaşma olduğunu ortaya koymaktadır. Nitekim Alkim dağıtıcısına 15 Aralık 2010 tarihi itibarıyla ham tuz satış fiyatının 39 TL/ton olduğunu 13.12.2010 tarihinde bildirmiştir. Bunun üzerine Serdar Salancı (Sodaş) Halit Kunter'e (OKS), 14.12.2011 tarihinde bir elektronik posta göndermiş ve SODAŞ ile ALKİM olarak ham tuz fiyatını 15.12.2011 tarihinden itibaren 39 TL/ton olarak revize ettiklerini ve bu fiyatı bayilerine sözlü ve yazılı olarak duyurduklarını bildirmiştir. Bu elektronik postayı takiben ise 16.12.2011 tarihinde Gönül Boran (OKS) Serdar Salancı ile Mustafa Özdemir'e (Sodaş), fiyat sirkülerini elektronik posta ile iletmiştir. OKS'nin fiyat sirkülerinde, 15.12.2010 tarihi itibarıyla ham tuz fiyatının 39 TL/ton olduğu belirtilmiştir.

- (210) Ayrıca, Pişmanlık Yönetmeliği çerçevesinde yapılan başvuruda, “...Sodaş ve Alkim, tamamen rekabet hukuku bilgisizliği nedeniyle sebep oldukları bu rekabet ihlalden tamamen pişmandır...” ifadeleri yer almaktadır.
- (211) Gerek yukarıda yer verilen belgelerden gerekse Pişmanlık Yönetmeliği çerçevesinde yapılan başvuruda yer alan ifadelerden, Alkim-Sodaş Grubu ile OKS'nin aralarında anlaşarak 15 Aralık 2010 tarihinden geçerli olmak üzere ham tuz fiyatını belirledikleri anlaşılmaktadır.
- (212) Söz konusu anlaşmanın pazarda uygulanması ve etkilerine ilişkin olarak yapılan tespit ve değerlendirmelere geçmeden önce tarafların ham tuz pazarındaki konumlarını gösteren bilgilerin verilmesi yararlı olacaktır.
- (213) Türkiye’de yıllık ham tuz üretim miktarı konusunda herhangi bir resmi veri bulunmamaktadır. Bununla birlikte, mevcut verilerden Alkim-Sodaş Grubu ile OKS'nin toplam %9 gibi küçük bir pazar payına sahip oldukları tahmin edilmiştir.
- (214) 15.12.2010 tarihinden geçerli olmak üzere Alkim-Sodaş Grubu ile OKS'nin aralarında anlaşarak ham tuz fiyatını belirlediklerini gösterir anlaşmanın pazardaki uygulamasını ve etkilerini daha yakından görebilmek için, söz konusu teşebbüslerin 1 Aralık 2010 - 31 Ocak 2011 döneminde gerçekleştirdikleri satış miktarlarını ve fiyatlarını gösteren satış faturaları incelenmiştir.
- (215) Satış faturalarının incelenmesinden, Alkim-Sodaş Grubu'nun anlaşmaya uygun olarak 15.12.2010 tarihi itibarıyla ham tuz satış fiyatlarını sırasıyla 31,5 TL/ton ve 32 TL/ton'dan 39 TL/ton'a yükselttikleri ve bu fiyattan 13.01.2011 tarihine kadar satış yaptıkları; buna karşın OKS'nin söz konusu anlaşmaya 07.01.2011 tarihine kadar uymadığı, 15.12.2010 ile 07.01.2011 tarihleri arasında 27,12 TL/ton ve 24,6 TL/ton'dan satış yaptığı, sadece 7 - 22.01.2011 tarihleri arasında anlaşmada öngörülen 39 TL/ton fiyatını uyguladığı anlaşılmıştır.
- (216) Her ne kadar ALKİM-SODAŞ Grubu ile OKS'nin aralarında anlaşarak 15.12.2010 tarihinden geçerli olmak üzere ham tuz fiyatını belirledikleri anlaşılrsa da, dosya konusu eylemlerin süresi ve ilgili piyasa üzerindeki etkileri dikkate alındığında, Alkim Alkali Kimya A.Ş., Sodaş Sodyum Sanayi A.Ş ve Otuzbir Kimya ve Sanayi Türk Ltd. Şti.'ye idari para cezası verilmesine gerek olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

K. GEREKÇE VE HUKUKİ DAYANAK

- (217) 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi "Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri" yasaklamıştır. Kanun maddenin 2. fıkrasında yasaklanan halleri saymaktadır. Buna göre "... *Mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatının, fiyatı oluşturan maliyet, kâr gibi unsurlar ile her türlü alım yahut satım şartlarının tespit edilmesi,*
- Mal veya hizmet piyasalarının bölüşülmesi ile her türlü piyasa kaynaklarının veya unsurlarının paylaşılması ya da kontrolü,...*"
- (218) Söz konusu maddenin 2. fıkrasında sayılan hallerden de anlaşılacağı üzere belli bir pazarda faaliyet gösteren teşebbüslerin aralarında fiyat anlaşmaları yapmaları ile müşteri veya pazar paylaşımı yapmaları Kanun'un 4. Maddesinde yasaklanmaktadır.
- (219) Sodyum sülfat pazarında faaliyet gösteren SODAŞ ve OKS'nin pudra ve kristal sodyum sülfat ürünlerine ilişkin 4. madde anlamında fiyat anlaşması ve müşteri paylaşımı yaptıkları Tablo 11, 14 ve 15'te belirtilen belgelerle ortaya konulmuştur. Bu noktada söz konusu teşebbüslerin Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiklerinde tereddüt yoktur. Bu nedenle söz konusu teşebbüsler hakkında 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesi ile "Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hâkim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik" in 5. maddesi uyarınca idari para cezası verilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.
- (220) Soruşturmaya muhatap teşebbüsler bakımından "Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hâkim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik" in 6. maddesi anlamında herhangi bir ağırlaştırıcı unsur bulunmamaktadır. Aynı yönetmeliğin 7. maddesi bakımından OKS'ye uygulanacak herhangi bir hafifletici unsur bulunmamakta olup SODAŞ açısından ihlal konusu faaliyetlerinin yıllık cirosu içerisinde düşük bir paya sahip olması hafifletici unsur olarak dikkate alınmıştır.
- (221) Bununla birlikte soruşturmaya muhatap teşebbüslerden SODAŞ, soruşturma esnasında Pişmanlık Yönetmeliği kapsamında yaptığı pişmanlık başvurusu Kurul tarafından kabul edildiği için söz konusu Yönetmeliğin 5. maddesi bakımından verilecek idari para cezasında indirim yapılması gerektiği kanaatine varılmıştır.
- (222) Dosya konusu soruşturmaya muhatap teşebbüslerin yöneticilerinden OKS Müdürü Halit KUNTER ile SODAŞ Genel Müdürü Serdar SALANCI'nın ihlalde belirleyici etkileri olmaları nedeniyle Ceza Yönetmeliğinin 8. maddesi uyarınca haklarında idari para cezası verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Ancak Serdar SALANCI'nın yaptığı pişmanlık başvurusu nedeniyle Ceza Yönetmeliğinin 8/2 maddesi uyarınca verilecek idari para cezasında indirim yapılması gerektiği kanaatine varılmıştır.
- (223) Dosya konusu teşebbüslerin orta düzey yöneticileri olan SODAŞ İç Satış Sorumlusu Mustafa ÖZDEMİR ile OKS Pazarlama Sorumlusu Gönül BORAN'ın ihlalde belirleyici etkileri olmamaları nedeniyle haklarında Kanun ve Ceza Yönetmeliği bakımından idari para cezası verilmesine gerek olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- (224) Ham tuz pazarı açısından ise soruşturmaya muhatap ALKİM, SODAŞ ve OKS'nin dosya konusu eylemlerin süresi ve ilgili piyasa üzerindeki etkileri dikkate alınarak haklarında idari para cezası tesis edilmesine gerek olmadığı kanaatine varılmıştır.

L. SONUÇ

(225) Rekabet Kurulunun 26.05.2011 tarih, 11-32/651-M sayılı ve 21.12.2011 tarih, 11-62/1647-M sayılı kararları uyarınca yürütülen soruşturma ile ilgili olarak düzenlenen Rapor'a ve Ek Görüş'e, toplanan delillere, yazılı savunmalara ve incelenen dosya kapsamına göre;

A-) Sodyum sülfat bakımından;

1) Otuzbir Kimya ve Sanayi Türk Ltd. Şti. ve Sodaş Sodyum Sanayi A.Ş.'nin 2005 yılının Eylül ayından 2011 yılının Nisan ayına kadar olan dönemde pudra sodyum sülfat ve kristal sodyum sülfatın fiyatını tespit etmek ve müşteri paylaşmak suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiklerine OYBİRLİĞİ ile

2) Bu nedenle,

a) Otuzbir Kimya ve Sanayi Türk Ltd. Şti.'ye 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesi ile "Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hâkim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik" in 5. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi, ikinci fıkrası ve üçüncü fıkrasının (b) bendi hükümleri uyarınca 2011 mali yılı sonunda oluşan ve Kurul tarafından belirlenen yıllık gayri safi gelirlerinin taktiren %6'sı oranında olmak üzere 417.746,05 TL idari para cezası verilmesine,

b) Otuzbir Kimya ve Sanayi Türk Ltd. Şti. Müdürü Halit KUNTER'in ihlalde belirleyici etkisinin tespit edilmiş olması nedeniyle, adı geçene yukarıda belirtilen Yönetmeliğin 8. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Otuzbir Kimya ve Sanayi Türk Ltd. Şti.'ye verilen idari para cezasının %3'ü oranında olmak üzere 12.532,38 TL idari para cezası verilmesine,

c) Otuzbir Kimya ve Sanayi Türk Ltd. Şti. Pazarlama Sorumlusu Gönül BORAN'a ihlalde belirleyici etkisi olduğunun tespit edilememesi nedeniyle idari para cezası verilmesine gerek olmadığına,

d) Sodaş Sodyum Sanayi A.Ş.'ye 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesi ile "Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hâkim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik" in 5. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi, ikinci fıkrası ve üçüncü fıkrasının (b) bendi ile 7. maddesinin birinci fıkrası hükümleri uyarınca 2011 mali yılı sonunda oluşan ve Kurul tarafından belirlenen yıllık gayri safi gelirinin taktiren %4,5'i oranında idari para cezası verilmesine,

e) Ancak Sodaş Sodyum Sanayi A.Ş.'nin Kartellerin Ortaya Çıkarılması Amacıyla Aktif İşbirliği Yapılmasına Dair Yönetmelik'ten yararlanmak üzere yaptığı başvurusu, 11-45/1073-MP sayılı Kurul kararıyla anılan Yönetmeliğin 6. maddesinde belirlenen koşulları yerine getirmiş olması kaydıyla, Yönetmeliğin 5. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında kabul edildiğinden; adı geçen teşebbüse verilen cezanın işbirliğinin niteliği, etkinliği ve zamanlaması dikkate alınarak mezkûr Yönetmelik hükmü uyarınca üçte biri oranında indirilmesine,

f) Bu çerçevede Sodaş Sodyum Sanayi A.Ş.'ye 2011 mali yılı sonunda oluşan ve Kurul tarafından belirlenen yıllık gayri safi gelirlerinin taktiren %3'ü oranında olmak üzere 545.735,98 TL idari para cezası verilmesine,

g) Sodaş Sodyum Sanayi A.Ş. Genel Müdürü Serdar SALANCI'ya, ihlalde belirleyici etkisinin tespit edilmiş olması nedeniyle, "Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hâkim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik" in 8. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Sodaş Sodyum Sanayi A.Ş.'ye verilen idari para cezasının %3 oranında olmak üzere idari para cezası verilmesine,

12-24/711-199

h) Ancak ihlali kabul etmiş ve aktif işbirliğinde bulunmuş olması nedeniyle, adı geçene Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına ilişkin Yönetmeliğin 8. maddesinin ikinci fıkrası ve Kartellerin Ortaya Çıkarılması Amacıyla Aktif İşbirliği Yapılmasına Dair Yönetmeliğin 5. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi uyarınca yarısı oranında indirim yapılmak suretiyle Sodaş Sodyum Sanayi A.Ş.'ye verilen idari para cezasının %1,5 oranında olmak üzere 8.186,04 TL idari para cezası verilmesine,

ı) Sodaş Sodyum Sanayi A.Ş. İç Satış Sorumlusu Mustafa ÖZDEMİR'e ihlalde belirleyici etkisi olduğunun tespit edilememesi nedeniyle, idari para cezası verilmesine gerek olmadığına

Kurul Üyesi Reşit GÜRPINAR'ın farklı gerekçesi ve OYBİRLİĞİ ile,

B-) Ham tuz bakımından dosya konusu eylemlerin süresi ve ilgili piyasa üzerindeki etkileri dikkate alınarak, Alkim Alkali Kimya A.Ş., Sodaş Sodyum Sanayi A.Ş ve Otuzbir Kimya ve Sanayi Türk Ltd. Şti.'ye idari para cezası verilmesine gerek olmadığına OYÇOKLUĞU ile

Danıştay yolu açık olmak üzere karar verilmiştir.

KARŞI OY GEREKÇESİ
(03.05.2012 tarih ve 12-24/711-199 sayılı Kurul Kararı)

Ayrı bir piyasa olarak tanımlanan ham tuz pazarında ilgili teşebbüslerin aralarında anlaşarak rekabeti ihlal ettiklerine dair açık belge ve bulgular var iken, bu teşebbüslere ceza verilmemesinin rekabet politikası açısından uygun olmadığı gerekçesiyle alınan kararın (B) maddesine katılamıyorum.

Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Başkan

FARKLI GEREKÇE

Kurulumuz mezkur kararıyla, 4054 sayılı Kanun'un 4.maddesine aykırı uygulama iddiaları nedeniyle, aynı Kanun'un 16. maddesi ile ve Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmeliğin 5. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi, ikinci fıkrası ve üçüncü fıkrasının (b) bendi hükümleri uyarınca, soruşturma tarafı Otuzbir Kimya ve Sanayi Türk Ltd.Şti. ve Sodaş Sodyum Sanayi A.Ş 'ye ve yine bu iki teşebbüsün Genel Müdürleri Halit Kunter ile Serdar Salancı'ya değişik oran ve miktarlarda idari para cezası verilmesine karar vermiş bulunmaktadır. Anılan bu idari para cezaları belirlenirken 4054 sayılı yasa ile birlikte, yukarıda belirtilen Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik'in ilgili hükümlerinin uygulanarak verilen ceza oranının saptanması ve yine ceza miktarının hesaplanması ile ilgili bölümünü içeren ceza miktarına sonuç olarak katılmakla birlikte, Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik'in 5.maddesinin uygulanmasına yönelik gerekçelerine katılmıyorum.

4054 Sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 16.maddesinin 4.fıkrasında; "Bu Kanunun 4, 6 ve 7 nci maddelerinde yasaklanmış davranışlarda bulunanlara, ceza verilecek teşebbüs ile teşebbüs birlikleri veya bu birliklerin üyelerinin nihai karardan bir önceki mali yıl sonunda oluşan veya bunun hesaplanması mümkün olmazsa nihai karar tarihine en yakın mali yıl sonunda oluşan ve Kurul tarafından saptanacak olan yıllık gayri safi gelirlerinin yüzde onuna kadar idarî para cezası verilir." denilmiş, son fıkrasında da; " Bu maddeye göre verilecek idarî para cezalarının tespitinde dikkate alınan hususlar, işbirliği halinde para cezasından bağışıklık veya indirim şartları, işbirliğine ilişkin usul ve esaslar Kurulca çıkarılacak yönetmeliklerle belirlenir." hükmü bulunmaktadır.

Bu hükümleri yorumlarsak; Yasa Koyucu, maddenin 4.fıkrası ile verilecek cezalarda alt sınır koymayıp, sadece üst sınırı belirleyerek cezaların yüzde ona kadar verileceğini hükme bağlamış, son fıkrasında ise sadece "**cezanın tespitinde dikkate alınan hususlar**" kavramını getirmiş ve Rekabet Kurulu'na sadece cezanın tespitinde dikkate alınacak hususların belirlenmesine ilişkin yönetmelik çıkarma konusunda sınırlı yetki vermiştir. Cezanın tespitinde dikkate alınacak hususlar derken yasa koyucu neyi kastetmektedir? Burada kastedilen hangi fiillere, ne miktarda ceza vereceğini tespit et demek anlamında değil, 16.madde ile verilen ceza sınırları içerisinde (% 10'a kadar) ceza takdir ederken hangi unsurlara göre veya hangi şartların varlığı halinde cezayı ağırlaştıracaksın veya hafifleteceksin, bir başka deyişle yasada öngörülen sınırlar içerisinde ceza tayin ederken, takdir yetkini kullanma adına hangi unsurları dikkate alarak ceza tesis edeceksin anlamındadır. Yasa koyucu Rekabet Kurulu'na, Yönetmelik yaparken hangi fiillere ne ceza verileceğini tespit etme yolunda bir yetki verseydi o zaman yasaya; "bu maddeye göre verilecek idarî para cezalarının **tespiti** ve maddeye göre verilecek idarî para cezalarının tespitinde dikkate alınan hususlar" kavramını birlikte getirirdi.

Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik'in; "Temel Para Cezası" başlığı altındaki 5.maddesinin (1) fıkrasında Temel para cezası hesaplanırken, Kanunun 4 üncü

12-24/711-199

ve 6 ncı maddelerinde yasaklanmış davranışlarda bulunan teşebbüs ile teşebbüs birlikleri veya bu birliklerin üyelerinin, nihai karardan bir önceki mali yıl sonunda oluşan veya bunun hesaplanması mümkün olmazsa nihai karar tarihine en yakın mali yıl sonunda oluşan ve Kurul tarafından saptanacak olan yıllık gayri safi gelirlerinin;

- a) Karteller için, yüzde ikisi ile yüzde dördü,
- b) Diğer ihlaller için, binde beşi ile yüzde üçü,

arasında bir oran esas alınır.

(2) Birinci fıkrada yazılı oranların belirlenmesinde, ilgili teşebbüs veya teşebbüs birliklerinin piyasadaki gücü, ihlal neticesinde gerçekleşen veya gerçekleşmesi muhtemel zararın ağırlığı gibi hususlar dikkate alınır.

(3) Birinci fıkraya göre belirlenen para cezası miktarı;

- a) Bir yıldan uzun, beş yıldan kısa süren ihlallerde yarısı oranında,
- b) Beş yıldan uzun süren ihlallerde bir katı oranında,

arttırılır.” denilmiş, yine 6.maddesinde Ağırlaştırıcı Unsurlar ve 7.maddesinde de Hafifletici Unsurlar ayrı ayrı sayılmıştır.

Yukarıda açıkça görüleceği üzere Yasa Koyucu 16.maddeye göre verilecek cezalarda; alt sınır koymayıp, sadece üst sınırı belirleyerek cezaların yüzde ona kadar verileceğini hükme bağlamasına ve Rekabet Kurulu'na yukarıda geniş olarak açıkladığımız gibi, Yönetmelikle düzenlenmesi yetki aşımı nedeniyle mümkün olmayan bir konuda, Yönetmelikle düzenleme yapılarak belli suçlar için, belirli cezalar getirilmiş, yine Yönetmelikte, Kanunda olmayan bir kural getirilerek alt sınır ve yasa da öngörülme yen üst sınır belirlenmiş ve karteller için yüzde iki ile dört arası, diğer ihlaller içinse binde beş ile yüzde üçü şeklinde ceza verilmesi öngörülmüştür.

Yönetmelikler, Kamu Kuruluşlarının kendi görev alanlarına giren konularda yasa ve tüzük uygulanmasına yönelik yönetsel anlamdaki hukuk kurallarıdır. Anayasanın 124.maddesine göre Başbakanlık, Bakanlıklar ve Kamu Kuruluşları görev alanları ile ilgili yasa ve tüzüklerin uygulanmasını belirleyen yönetmelik çıkarabilir. Anayasa'mızın 11.maddesinin 2.fıkrasına göre Kanunlar Anayasa'ya aykırı olamayacağı gibi, bu kuraldan hareketle hukukun genel ilkelerine göre; Yönetmelikler de yasa ve tüzüklere aykırı olamayacağı gibi üst hukuk kurallarına da aykırı olamaz. Yönetmelikler yasanın açıkça yetki vermediği bir konuda yeni bir düzenleme yapamayacağı gibi, Yasa ile öngörülen kuralı sınırlayamaz. Yeni bir hüküm koyamaz.

Olayımızda 4054 sayılı yasanın 16.maddesi ile konulan kural, anılan Yönetmelikle bir anlamda değiştirilmekte ve Kurulun hareket alanı daraltılmaktadır. Yasa ile getirilmeyen ve Yönetmelik Koyucuya ceza miktarlarını ve ceza sınırlarını saptama konusunda verilmiş bir yetki olmamasına rağmen, belirli suçlara verilecek cezaların saptanması, para cezasına alt sınır konulması ve yeni bir üst sınır konulması 4054 sayılı yasanın 16.maddesine aykırıdır. Öte yandan 5/1-b bendinde; karteller dışında kalan diğer ihlaller için, binde beşi ile yüzde üçü, oranında bir ceza öngörülmesi, Yasanın 16/son maddesinde Kurulca çıkarılması için verilen yönetmelik yetkisini aşmaktadır. Zira yönetmelik ile temel ceza tespiti mümkün değildir. Bu nedenle yasaya aykırı bulunan Yönetmelik hükümlerine göre ceza belirlenmesinin olanaklı olmadığı, hukuken sakat olduğu açıktır. Öte yandan bu karşı oy sahibinin yetkisinde bulunan ceza miktarını tespit etme yolundaki takdir yetkisi, daha önce görev yapan ve aynı seviyede olan üyelerin çıkardığı bir düzenleme ile ipotek altına alınmakta, adeta onların düşünce ve kararlarını devam ettirme zorunluluğu gibi hukukla bağdaşmayacak bir durum ortaya

çıkarmaktadır.

Bu görüşe karşı bir sav getirilebilir. "Yönetmelik Danıştay'ca iptal edilmediğine göre hukuken geçerlidir ve zaten verilen cezada yönetmeliğin 6. ve 7. maddeleri uygulanarak sonuç olarak cezanın, yasanın öngördüğü alt ve üst sınırlara ulaşmaktadır." Hukukun genel ilkeleri, hafifletici ve ağırlaştırıcı unsurların bulunmadığı olayda Rekabet Kurulu'nun anılan yönetmeliğe göre alt ve üst sınır belirleme yönünden bağlı olması karşısında bu savın bir geçerliliği olamaz.

İdare hukuku kurallarına göre Yönetmelik gibi düzenleyici işlemlere karşı iptal davaları iki halde açılabilmektedir. Yönetmeliklerin yayımlanması üzerine ilgililer tarafından iptali için dava açılabileceği gibi, Yönetmeliklerin bir idari işleme dayanak olarak alınıp uygulanması ile menfaatleri haleldar olan kişiler tarafından da işleme birlikte, yönetmeliğin ilgili hükümlerinin de iptali yolunda dava açılabileceği bilinmektedir. Bu nedenlerle ve yukarıda açıklamaya çalıştığım gerekçelerle, Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik'in; 4054 sayılı yasaya aykırı bulunan ilgili hükümlerinin iptal davasına konu olması halinde iptal edilebileceği kanısını taşımaktayım.

Yukarıda açıklanan nedenlerle, Kurulun anılan Yönetmelik'in yasaya aykırı olan 5.maddesini uygulamaksızın, sadece 4054 Sayılı Yasa'nın 16.maddesine göre, aynı oran ve miktarlarda idari para cezaları verilmesi gerekirken, cezaya sonuç olarak katılmakla birlikte, Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik'in 5.maddesinin uygulanmasına yönelik gerekçelerine katılmıyorum.

Reşit GÜRPINAR

Kurul Üyesi